ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 47 (8.631) ◆ 1995 йил 24 апрель, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Фарғона вилоятида ипак қурти боқишга киришилди. Бу йил вилоят пиллакорлари 5 минг 400 тонна қимматбаҳо хом ашё етиштиришни мўлжалламоқдалар.

❑ Бугун Ўзбекистон гигиеначилари ва санитар врачларининг олтинчи қурултойи иш бошлади. Унда 300 нафар тиббиёт ходимлари, олимлар, шунингдек халқаро соғлиқни сақлаш ташкилотлари вакиллари иштирок этмоқдалар.

❑ Бош вазир, мамлакат футбол федерациясининг президенти Абдулҳошим Муталов олий ва биринчи лига футбол жамоалари мураббийлари билан учрашди. Унда бу оммавий спорт турини янада ривожлантириш ҳақида гап борди.

❑ Чувашистон Вазирлар Маҳкамасининг раиси Энвар Аблякимов бошчилигидаги саноат соҳаси мутахассислари Фарғона вилоятида бўлиб, икки томонлама ҳамкорликни ривожлантириш юзасидан фикр айирбошладилар.

❑ Пойтахт Ҳамза туманининг вакиллари Қашқадарё вилоятида бўлиб, меҳнат жамоалари билан учрашдилар.

❑ Ўтган ҳафтада қозоғистонлик космонавт-учувчи Талғат Мусабоев «Ўзбеккосмос» таклифига биноан Тошкентда меҳмон бўлди.

❑ Қирғизистоннинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси С. Жигитов Навоий номидаги Ўзбекистон давлат кутубхонасига «Манас» достони тадқиқига бағишланган 20 тадан кўпроқ китобни совға қилди.

❑ Наманганнинг марказий кўчаларидан бирида супермаркет очилди. Бу янги савдо марказида ҳар ойда 1,5 миллион сўмлик савдо қилиш режаланган.

❑ «Правда Востока» газетаси иловаси — «Коммерческое обозрение» ҳафтаномасининг биринчи сони босмадан чиқди. Ўн минг нусхали бу нашрда асосан реклама ва тижорат хабарлари чоп этилади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Россия парламентининг юқори палатаси — Федерация Кенгаши аввал Давлат думаси томонидан қабул қилинган Президент сайловлари тўғрисидаги қонунга ўзгартиш киритиб, уни тасдиқлади. Бу ўзгартишга мувофиқ мамлакат Президентлигига ўз номзодини қўймоқчи бўлганлар фуқароларнинг аввал кўзда тутилгандек 1,5 миллион эмас, 1 миллион имзоларини тўплашлари керак. 1996 йилда ўтазиладиган Президент сайловларида ҳозирнинг ўзида таниқли иқтисодчи Явлинский, Россия коммунистларининг етакчиси Зюганов, сибирлик йирик хўжалик раҳбари Романов ўз номзодларини қўйишларини билдирдилар.

❑ Бугун Тбилисига келадиган Халқаро валюта фонди мутахассислари Грузиянинг янги миллий валютаси — ларини муомалага киритиш билан боғлиқ муаммоларни ўрганадилар.

❑ Туркманистон ўз табиий газини Ҳиндистонга ҳам етказиб бериш ниятида. Ана шу мамлакатга борадиган газ қувури қурилишини 2002 йилгача тугаллаш кўзда тутилган.

❑ Россия Бош вазири Виктор Черномирдин чечен халқига мурожаатномасида дастлабки шартларсиз икки томондан жанговар ҳаракатларни тўхтатиш юзасидан музокаралар бошлашга даъват этди.

❑ 1995 йилнинг биринчи чорагида Россияда расмий рўйхатга олинган ишсизлар сони 284 минг нафарга кўпайиб, 1 миллион 921 минг кишига етди.

ХОРИЖДА

❑ Бугун Украина Президенти Леонид Кучманинг Чехия Республикасига расмий ташрифи бошланади.

❑ Кеча Францияда Президент сайловлари бўлиб ўтди. Давлат раҳбари лавозими учун ўз номзодларини қўйган тўққиз киши орасида сиёсий шарҳловчиларнинг фикрига кўра, Париж мэри Жак Ширак ва мамлакат бош вазири Эдуард Баладюрнинг сайловчиларнинг кўпчилик овозини олиб иккинчи босқич сайловларида иштирок этишларига имкониятлари каттадир.

❑ Копенгагенда Шимолий Америка, Ғарбий Европа ва Япония вакилларининг иқтисодий масалаларга бағишланган уч томонлама комиссияси мажлиси ўтказилди. Унда Россия ташқи ишлари вазири Андрей Козирев ҳам иштирок этди.

❑ Польша Президенти Лех Валенса агар мамлакат Вазирлар Кенгашининг раиси Юзеф Олекса Москвага Ғалабанинг 50 йиллиги байрамида иштирок этиш учун расмий ташриф билан борса, уни давлат трибунали олдида жавобгарликка тортиши тўғрисида огоҳлантирди. Аввал Лех Валенсанинг ўзи бу санани нишонлаш учун Москвага бормаслигини айтган эди.

❑ Руандада ҳукумат қўшинлари билан маҳаллий қабилага тааллуқли қочоқлар ўртасидаги қонли тўқнашувда 8 мингга яқин киши ҳалок бўлди.

Меҳнат жамоаларида

УЗОҚНИ КЎЗЛАГАНЛАР

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси дала меҳнаткашлари учун энг зарур бўлган чигит экиш машиналарини тайёрлаб беради. Узоқ йиллардан бери пахтакорлар меҳнатини енгил қилиб келаётган бу техникаларни ҳозирда республикамизнинг турли бурчакларида учратиш мумкин. Бозор иқтисодиёти шароити келтириб чиқараётган муаммоларни енгиб, дадил одимлаётган корхона машинасозлари ўз маҳсулотларини хорижий давлатларга сотиш йўлида ҳам самарали иш олиб боришяпти. Бунинг мисоли тариқасида Эфиопия, Аргентина, Тунис каби давлатларга буюртма асосида жўнатилган бир неча партиядан иборат чигит экиш машиналарини айтиб ўтиш мумкин.

— Ҳозирги даврда узоқни кўзлаб, тадбиркорлик билан иш тутмасак бўлмайди,— дейди бизга бирлашма бош конструктори Михаил Дорговицкий.— Шуни назарга олиб, конструкторларимиз маҳсулот сифатини яхшилаш ва унинг янги-янги турларини яратиш йўлида бош қотирмоқдалар. Корхона учун янгилик бўлган пневматик сеялка ва ўт-ўланларни ўришда ишлатиладиган (косилка) машиналари мана шу изланишларнинг самараси туфайли майдонга келди. Жамоа томонидан пухта ўзлаштириб олинган бу машиналарга ҳозирданоқ кўплаб буюртмалар олинмоқда. Чунки синов муддатини юқори даражада ўтаган бу техникалар ўзининг ҳар томонлама пишиқ-пухталиги ва унумли эканлигини намойиш этди.

Агар корхона бир йилда пахтакорларимизга оддий чигит экиш машиналаридан 1200 дона етказиб бераётган бўлса, энди у қўшимча равишда 600 дона пневматик сеялка ва 1200 дона ўт ўриш техникаларини тайёрлаб беради.

1100 дан ортиқ ишчи ва хизматчини ўз сафида бирлаштирган бирлашма қошида бир нечта кичик корхоналар ҳам фаолият кўрсатмоқдаки, улар томонидан тайёрланаётган маҳсулотлар тобора харидоргир бўлиб боряпти. Масалан, «Югер» ва «Пресс» кичик корхоналарида пластмасса буюмлари ишлаб чиқарилса, «Қуюв» корхонасида асосан канистр, челак, тақсимча каби маҳсулотлар тайёрланади.

— Биз учун зарур бўлган материаллар асосан Россия шаҳарлари ва Украинадан келтирилар эди,— дейди Михаил Дорговицкий сўзини давом эттириб.— Республикамиз мустақил бўлгандан кейин шартномачилар корхона учун зарур ва керакли бўлган маҳсулотларни ўз вақтида етказиб беролмай қолишди. Қарасак, энг катта цехларимизда ҳам иш тўхтаб қоладиган. Корхона маъмурияти дарҳол бунинг чорасини кўрди. Бекобод металлургия комбинати билан алоқани мустаҳкамладик. Бекободликлар бизни металл билан таъминлайдиган бўлишди. Шундай қилиб, ишимиз юришиб кетди. Қолган қисм металлни эса ҳали ҳам Россия ва Украинадан оламиз.

Бирлашма халқимизнинг истеъмол буюмларига бўлган юқори талабини ҳам ҳисобга олган. Корхонанинг истеъмол буюмлари цехида яқиндан бошлаб автомобиллар учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Шунингдек, у ерда мебель фурнитуралари, сантехниклар учун турли ўлчамдаги ускуналар тайёрланмоқда. Цех жамоаси томонидан бунёд этилаётган уй-рўзғор буюмлари ҳам тобора харидоргир бўлиб бормоқда.

Маҳмуд ОРИПОВ.

СУРАТДА: асбобсозлик цехи чилангари В. Кузнецов (ўнгда) ва бирлашма бош конструктори М. Дорговицкий.

ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИ ДАРАЖАСИДА

Савдо ташкилотларида касса жиҳозларидан фойдаланиш ҳақидаги қарор жойларда ҳаётга тадбиқ этилмоқда. Айни пайтда кўплаб дўконлар керакли ускуналарни харид қилишга улгуришди ва савдо қилувчи бўлимларига ўрнатишди. Ана шу касса жиҳозларини сотиб олишга улгурмаган дўконлар «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулотларидан фойдаланиши мумкин. Чунки корхона жамоаси яқинда касса жиҳозларини ишлаб чиқаришни ўзлаштиришди.

— Биз бу касса жиҳозларини ишлаб чиқариш бўйича чет эл фирмаларининг бири билан шартнома тузишга муваффақ бўлдик,— дейди бирлашма бош муҳандиси Анатолий Христич.— Бу ерда шуни ҳам алоҳида таъкидлаш жоизки, ҳозирги ишлаб чиқараётган касса жиҳозларимиз бутун жаҳон андозалари талабларига тўла жавоб беради.

Биринчи касса жиҳозларини йиғиш учун айрим деталь ва бошқа керакли қисмларни чет элдаги шериклар етказиб беришди. Лекин корхонада ишлаб чиқаришни кенгайтириш ҳисобига бу деталь ва қисмларни чет элдан олиб келиш фоизи босқичма-босқич қисқартирилади ва улар бирлашмада тайёрланади. Бунинг учун ҳозирги кунда корхона бўлинмаларидан бири қайтадан жиҳозланмоқда. Унга янги ускуналар ўрнатилмоқда. Қуйиш машиналари ҳамда пресс-қолипларни тайёрлайдиган дастгоҳлар сотиб олиниши мўлжалланмоқда. Ана шу режаларни амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ва Ўзбекистон Республикаси миллий банки катта ёрдам кўрсатаётир.

Хуллас, келажакда мазкур касса жиҳозларини йиғиш учун чет эллик шерикларнинг етказиб бераётган деталь ва қисмлари миқдори 30 фоиздан ошмайди. Лекин бўлинма республикамиздаги ҳамма савдо шохобчаларини касса жиҳозлари билан таъминлаш қурбига эга бўлади.

Корхонада илк 50 та касса жиҳозлари йиғилиб, синовдан ўтказилди. Айни пайтда бу маҳсулотлар бирлашма мол ўтказиш бўлимида ўз мижозларини кутиб турибди.

Ғулом ЮСУПОВ.

ҒАМХЎРЛИКНИНГ ЯНГИ ИФОДАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг «1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва мамлакат ичкарисида ишлаган меҳнаткашларни фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги байрами муносабати билан мукофотлаш тўғрисида»ги Фармони мамлакатимизда фахрийларга кўрсатилган ғамхўрликнинг янги ёрқин ифодаси бўлди.

Фашизмга қарши қирғин-барот урушда очиғи, биз кўрмаган азоблару қийинчиликлар қолмади ҳисоб. Ушбу урушдан «ёдгорлик» сифатида болдир суягим ичида ҳамон осколка парчаси турибди. Биз ўша пайтларда ота-оналаримиз, ака-укаю опа-сингилларимиз озод, тинч ҳаёт кечирсин, фашистлар қўлида қул бўлиб қолмасин, деган ўй-хаёлларда ҳаёт-мамот жангига кирардик. Шукрки, тақдиримиз кулиб урушдан омон қайтдик, бола-чақалар роҳатини кўриб яшаяпмиз.

Давлатимиз раҳбарларининг уруш фахрийларига бўлган доимий эътибори, ғамхўрлиги бизни чуқур ҳаяжонга солмоқда. Чунончи, мустақил республикамизнинг «Жасорат» ва «Шуҳрат» медалларининг таъсис этилиши нур устига нур бўлганди. Юртбошимизнинг куни кеча чиққан «1941 — 1945 йиллардаги уруш қатнашчиларини ва мамлакат ичкарисида ишлаган меҳнаткашларни фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги байрами муносабати билан мукофотлаш тўғрисида»ги Фармони билан танишгач эса давлатимиз ва ҳукуматимиз олиб бораётган оқилона сиёсат, миллий-маънавий қадриятларимизни тиклаш йўлидаги саъй-ҳаракатларининг нақадар тўғрилигига яна бир карра тан бердик. Ўйлаймизки, юртимиз осмони мусаффо, республикамизнинг эса келажаги албатта буюк бўлади.

Умар ХАЛИЛОВ,
уруш ногирони.

* * *

Жуда ҳаяжондаман. Куни кеча Президентимизнинг газеталарда эълон қилинган «1941 — 1945 йиллардаги уруш қатнашчиларини ва мамлакат ичкарисида ишлаган меҳнаткашларни фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги байрами муносабати билан мукофотлаш тўғрисида»ги Фармонини ўқиб, кўзимга севинч ёшлари тўлди. Шундай доруломон кунларга етказгани, оғир кунларда чеккан машаққатларимиз муносиб қадр топаётганлигидан яратганга шукроналар айтдим. Ўзим машъум уруш йилларида мамлакат ичкарисида фронт учун жуда зарур маҳсулот етказиб берган Чкалов номли авиация заводида меҳнат қилганман. Ишлар кеча-кундуз, иссиқ-совуққа қарамасдан, бетиним давом этарди. Эҳ, у кунлар заҳмати... Юртбошимизга мингдан-минг раҳмат, мана шундай улуғ айём кунларида бизни ҳам унутмадилар. Илоҳим умрлари узоқ бўлсин. Биз кексалар, истиқлолимизнинг дадил одимларидан, Президентимизнинг доно сиёсатидан жуда мамнунмиз. Урушдан кейин қанча даврлар ўтди, лекин ҳеч қайси раҳбар мамлакат ичкарисида ишлаган меҳнаткашларни бунчалик эъзозламаган эди. Кексалари улуғланган юрт албатта обод бўлади!

Икром ЖАЛОЛОВ,
меҳнат фахрийси.

Футбол

МЕЗБОНЛАРНИНГ ҚЎЛИ БАЛАНД

Кеча республикамизнинг турли шаҳарларидаги ўйингоҳларда IV-Ўзбекистон миллий чемпионати ўйинларининг 5-тур учрашувлари бўлиб ўтди.

«Пахтакор» ўз майдонида Марғилоннинг «Атласчи» жамоасини қабул қилди. Учрашув 4:0 ҳисобида майдон эгаларининг фойдасига ҳал бўлса-да, мухлисларнинг фикрига кўра, пахтакорчилар бор имкониятлардан тўлиқ фойдаланмадилар. Бунга мисол тариқасида уларнинг кўпгина қулай вазиятларни бой берганликлари, ўйин қоидаси ҳам тез-тез бузилиб турганлигини айтиш мумкин. Буни ўйиндан сўнг бўлиб ўтган матбуот конференциясида жамоанинг бош мураббийси Ханс Хендрик Ферель ҳам тан олди. Аммо нима бўлганида ҳам, севимли жамоанинг бу ғалабаси мухлисларга хуш кайфият бахш этди.

Юқоридаги баҳсда тўпларни Дилмурод Назаров (2 та), Равшан Бозоров ва Рустам Дўрмоновлар киритишди. Кеча бўлиб ўтган бошқа учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди:

«Навбаҳор» — «Динамо» — 2:0,
МҲСК — «Нурафшон» — 4:0,
«Темирйўлчи» — «Нефтчи» — 1:2,
«Сўғдиёна» — «Машъал» — 3:0,
«Политотдел» —«Чирчиқ» — 2:3,
«Трактор» — «Янгиер» — 1:0,
АСК — «Наврўз» — 2:2.

Беҳзод ҲУСАНОВ.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ

/ ЯНГИЛИКЛАР / ВОҚЕАЛАР / ХАБАРЛАР

ХОРИЖГА ЙЎЛЛАНМА

Бундан бир неча йил илгари Тошкентда ўз фаолиятини бошлаган бу иқтисодиёт лицейи бугунги кунда янги типдаги йирик ўқув даргоҳларидан бири ҳисобланади. Тошкент Давлат иқтисодиёт университети ҳузурида ташкил топган мазкур лицейда синовлар математика ва чет тили фанларидан тест усулида амалга оширилмоқда.

Олий ўқув юрти ёрдами билан бу ерда компьютер ўқув хоналари, электрон ҳисоблаш машиналари маркази ишлаб турибди. Лицейда уюштирилаётган машғулотларни олиб боришда ҳам университет олимларининг ҳиссалари катта бўлмоқда. Айниқса, «Менежмент асослари», «Маркетинг асослари», «Муомала ва бошқарув маданияти» каби билимлар бўйича уюштирилаётган машғулотлар жуда мазмунли бўлмоқда.

Лицейда америкалик мутахассислар дастури асосида уюштирилган танлов ҳам иқтидорли ўқувчилар учун жиддий синов бўлди. Унда бир неча толиби илм ғолиб чиқди. Ўз билим ва иқтидорини ёрқин намоён қилган бу ўқувчилардан бир неча нафари хорижда ўқишга йўлланма олди. Ҳозир улар Америка, Германия каби тараққий этган давлатлардаги ўқув юртларида ўқишни давом эттирмоқдалар.

Германияда таҳсил кўрган икки нафар истеъдодли ўқувчи эса яқинда Тошкентга қайтиб келди.

Анвар АЛИБОЕВ.

Ўзбекистон ва жаҳон

ЮКСАК КАФОЛАТ БИЛАН

Пойтахтимизнинг 18, 50, 67, 85-автобус йўналишларида қатнаб турган «Мерседес-Бенц» машиналари хизматидан йўловчилар мамнун бўлмоқдалар. Бу хил автобусларда юриш жуда қулай бўлиб, бизнинг иссиқ иқлим шароитига мосдир. Бунинг учун унга совуткич қурилмалари ўрнатилган.

Иккинчидан автобусга юз нафар йўловчи бемалол жойлаша олади. Ҳайдовчи кабинаси юксак техник даражада ишланган. Бу эса автобусни бошқаришда ҳайдовчига катта қулайлик туғдиради.

Автобуснинг двигателига келадиган бўлсак, улар бошқа русумли машиналарга нисбатан дизель ёнилғисини деярли икки баробар кам сарфлайди. Айни вақтда двигателларга электронли мосламалар ўрнатилган. Шунингдек, унда ҳавони тозалаб турувчи янги техник мосламалар ҳам бор. Ёнилғи аппаратлари такомиллаштирилганлиги нур устига аъло нур бўлди.

Кўриниб турибдики, автобуслар йўловчи транспорти хизмати кўрсатишга яхши мослаштирилиб, узоқ муддатгача таъмир талаб қилмайди.

Бироқ техника техникалигини қилади, албатта. Вақт ўтиши билан уни созлаб туриш зарурияти туғилади. Бундай техник қаровни йўлга қўйиш тадбирлари ҳам кўрилди.

«Мерседес-Бенц» фирмасида автомобилларга техник хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи махсус станциянинг ташкил этилиши айни муддао бўлди. «Шарқ юлдузи» деб номланган ўзбек-герман қўшма корхонасига қарашли бу станцияда шу кунларда иш қизғин. Моҳир усталар назоратидан ўтиб, сифатли таъмирланган автобуслар яна бирин-кетин йўналишларга чиқмоқда.

Мазкур фирма станцияси ўтган йилнинг июль ойида иш бошлаган эди. 1995 йилга қадар бу ерда 450 та автомобиль таъмирланиб, асли ҳолига келтирилди. Янги йилнинг ўтган ойлари мобайнида эса 200 га яқин автомашина сифатли созланди.

Ҳозир станцияда Германиядан келган мутахассислар ҳам фаолият кўрсатишмоқда. Улар ўз тажрибаларини ишга солиб, таъмирлашнинг илғор усулларини ҳамкасбларига ўргатмоқдалар. Кўпчилик ёшлар немис мутахассислари маслаҳатларидан баҳраманд бўлиб, малакали мутахассислар бўлиб етишмоқдалар. Эндиликда станцияда шу соҳани пухта эгаллаган усталар кўпчиликни ташкил қилади.

Фирма раҳбарияти малакали мутахассис-инструкторлар тайёрлаш масаласига ҳам алоҳида аҳамият бериб келмоқда. Германиядаги Штутгарт шаҳридаги машинасозлик корхонаси билан ҳам алоқа боғланди. Фирманинг бир неча нафар ходими яқинда бу корхонага малака оширишга юборилди.

Бундан ташқари Москва ва Алмати шаҳарларида ҳам фирманинг ёш мутахассислари ўз билим ва малакаларини оширмоқдалар.

Кўрилаётган бу каби тадбирлар фирмада фақат маҳоратга эга бўлган юксак малакали мутахассислар ишлаши учун мустаҳкам техник негиз яратиб беришга қаратилган. Бу эса таъмирлаш ишларини фақат анъанавий немисча аъло сифатда адо этиш учун кенг йўл очиб беради.

Аҳмад ОБИДОВ.

«ЙИЛ ЎҚИТУВЧИСИ-95»

Акмал Икромов туманидаги 295-мактабда туман миқёсида маориф ходимларининг анъанавий «Йил ўқитувчиси» кўрик-танлови бўлиб ўтди.

Танлов давомида ҳакамлар ҳайъати шартларига кўра баҳс иштирокчилари ўз касбларининг аҳамиятини уч дақиқа мобайнида таърифлаб бердилар, ўз фанлари бўйича қилинган ишларнинг қисқача мазмуни билан таништирдилар ва шу орқали ўз фаолиятларини тарғиб этдилар. Шунингдек «Шу азиз Ватан барчамизники» мавзусида 5 дақиқа ичида саҳнада ўқувчилар билан дарс ўтиб, ўзларининг педагогик маҳоратларини намойиш этдилар. Айниқса «Ўйла, изла, топ» викторинаси ҳамда томошабинлар билан биргаликда мусобақа ўтказиш каби шартларда нафақат ҳайъат аъзолари ҳатто томошабинлар ҳам бефарқ қолмадилар.

Ўзига хос бадиийлаштирилган ва театрлаштирилган бу беллашув иштирокчиларининг меҳнати, маҳорати ва билимдонлиги, ўз касбига меҳр-муҳаббатига баҳо бериш ҳайъат аъзоларига осон бўлмади.

Биринчи ўринни 14-мактабнинг меҳнат таълими ўқитувчиси Раъноxон Аҳмаджонова, 74-мактабнинг бошланғич таълим ўқитувчиси Марина Скропцова ва 229-мактабнинг тарих фани ўқитувчиси Ҳанифа Мўминовалар иккинчи ҳамда учинчи ўринни эгалладилар.

Танлов иштирокчиларини туман халқ таълими бўлими мудири Абдулаҳат Йўлчиев табриклаб, ғолибларга қимматбаҳо совға ҳамда мақтов ёрлиқларини топширди.

Дония ЗОКИРОВА.

МАҲАЛЛА МАВҚЕИНИ ОШИРИБ

Чилонзор тумани ҳокимлигида тумандаги барча маҳалла оқсоқоллари ва котибларини аттестациядан ўтказиш бошланди. Шаҳарда илк бор ўтказилаётган ушбу тадбирдан мақсад — маҳалла қўмиталари аъзоларининг фаоллигини ошириш, жойлардаги кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатишда уларнинг савияларини текшириб кўриш ҳамда мавжуд муаммоларни ҳал этишга кўмаклашишдан иборат. Шу сабабли аттестация комиссияси аъзолари турли соха мутахассислари — солиқ инспекцияси, ички ишлар ходимлари, маҳаллалар билан ишлаш бўлимининг аъзоларидан тузилган. Аттестация комиссиясига Чилонзор тумани ҳокимининг ўринбосари, маҳалла оқсоқоллари кенгашининг раиси Обид Аҳмедов бошчилик қилмоқда.

Туманда 44 та маҳалла мавжуд. Ҳафтада 3 марта, ҳар гал 6 та маҳалла оқсоқоллари иштирокида ўтказилаётган маслаҳатлашувларда аҳолини қизиқтираётган масалалар атрофлича ўрганилиб, тегишли ёрдам кўрсатилмоқда. Бу эса ўз навбатида ватан ичра ватан ҳисобланган маҳаллаларнинг имкониятларини ошириш, миллий қадриятларимизни тиклаш, соғлом авлодни тарбиялашда катта аҳамиятга эга эканлиги шубҳасиздир.

Нуршод ҒИЁСОВ.

МУҲАББАТ ТУҒИЛГАН КУН

«Қизил тонг» маданият саройида фаолият олиб бораётган «Прайд» вокал-чолғу ансамбли ижодий жамоаси «Муҳаббат туғилган кун» деб номланган янги концерт дастурини мухлисларга ҳавола этди. Ёшликнинг сурурли дамлари, муҳаббатга дуч келган қалблар туғёни, ҳижрон, висол ҳақида куй ва қўшиқлардан иборат дастур эстрада шинавандалари томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинмоқда. Дастурни ансамблнинг бадиий раҳбари Анатолий Аббосов саҳнага олиб чиққан.

ДАВРА СУҲБАТИ

Миробод туманидаги Кўзи ожизлар маданият уйида шаҳар саломатлик маркази иштирокида «Гиёҳлар билан даволаш» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда марказ тиббиёт ходимлари шу кунларда кенг тарқалган гиёҳлар билан даволаш, бунда тиббиёт ходимларининг кўрсатмаларига амал қилиш лозимлиги хусусида сўзлаб бердилар. Айниқса заҳарли, кўплаб касалликларни келтириб чиқарувчи гиёҳлардан эҳтиёт бўлиш, умуман гиёҳлардан фойдаланиш қоидаларига қатъий риоя қилиш ҳақидаги маслаҳатлари тўпланганларда катта қизиқиш уйғотди. Шунингдек, саломатлик маркази ходимлари йиғилганларнинг кўплаб саволларига жавоб қайтардилар.

Санобар ҚОДИРОВА.

Ислоҳотлар йўлидан

ЯҚИН ҲАМКОРЛИКДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1995 йил 5 январдаги «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ жойларда анчагина самарали ишлар амалга оширилмоқда. Тадбиркорларнинг фаоллигини ошириш ва уларга муносиб иш шароитларини яратиш борасида Собир Раҳимов туманидаги ишлар ҳам диққатга сазовордир.

— 1994 йилнинг 1 январида туманда мулкчиликнинг турли шаклларига доир 988 корхона рўйхатдан ўтказилган ва улардан 584 таси фаолият кўрсатаётган бўлса, бир йилдан сўнг эса қайд этилган корхоналарнинг сони 1585 тага етди, — дейди Собир Раҳимов туман ҳокимининг ўринбосари Анатолий Крисин. — Улар орасидан 790 хусусий фирма ўз маҳсулотларини чиқариб, аҳолига турли хизматларни кўрсата бошлади.

Хусусий тадбиркорлик билан шуғулланаётган ишчи ва хизматчилар сони 1993 йилдаги 2267 кишидан 1994 йили 2791 кишигача ўсди.

1994 йил илгаригига қараганда тумандаги турли ишбилармонлик тузилмаларининг фаолияти натижасида олинган даромад ҳам сезиларли даражада ўсди.

Улар орасида саноат ва савдо корхоналарининг ишлари айниқса самарали бўлди. Чунончи, ўтган йили саноат корхоналари фойдаси 52657,6 минг сўмга етган бўлса, савдо тузилмалари 50315 минг сўмлик фойдага эришишди. Тумандаги иқтисодий ҳолатни барқарорлаштириш учун бошқа тадбиркорлар ҳам ўз ҳиссаларини қўшишди. Умуман, уларнинг тумандаги умумий улушлари 204427,7 минг сўмни ташкил этди.

Халқимиз орасида бежиз «Уйинг нонга, буғдойга тўлсин», деб айтишмайди. Шуниси қувонарлики, тадбиркорлар аҳволини нон маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида кўпгина ибратли ишларни амалга оширмоқдалар. Шундай кишилардан бири С. Раҳимов туманидаги «Карима» хусусий фирмасини бошқараётган Хайрулла Муминовдир. Хайрулла нон ишлаб чиқариш бўйича энг янги технологик линияни сотиб олди ва хушбўй ун маҳсулотларини пишириш ишлари бошланиб кетди. Шу мақсадда Қозоғистондан 100 тонна дон харид қилинди.

Тадбиркор Х. Мўминов Собир Раҳимов туман ҳокимлигига янги дўкон қуриш учун майдон ажратишлари тўғрисида мурожаат қилди. Ҳокимлик ҳам ўз навбатида «Карима» хусусий фирмаси соҳибига маҳалла аҳолиси учун жамғарма кассасини тиклашда ёрдам беришни таклиф қилди. Натижада томонлар ўзаро келишиб олишди. Бу эса алоқаларнинг ўзаро манфаатли эканлигидан далолат беради.

Тадбиркорликнинг бошқа соҳаларида ҳам яхши натижаларни кўришимиз мумкин. Жумладан, «Компрессор» заводида «Форпост» кичик корхонасининг бир гуруҳ мутахассислари самарали фаолият кўрсатмоқдалар. Чунончи, илгари автоматик ўчириш блоклари шаҳримизга бошқа республикалардан келтириларди. Энди эса «Форпост» корхонаси мутахассислари уларни ўз ресурсларига таяниб ишлаб чиқаришмоқда.

Қуйидаги мисол ҳам эътиборга лойиқдир. Меҳнатни муҳофаза қилиш илмий-текшириш институти қошида «Меҳнат» кичик корхонаси ташкил этилган. Унинг 40 кишидан иборат кичик жамоаси инсон саломатлиги учун зарарли технологик жараёнлар кечадиган ишлаб чиқариш соҳасида банд ишчиларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш учун лозим бўлган анжомлар чиқариш билан шуғулланмоқда. Жумладан, 1994 йили улар томонидан 600 минг сўмлик чанг-дудларга қарши ниқоблар ишлаб чиқарилди. Ва бу жуда зарур маҳсулот учун талаб 2,5 баробар ошди. Шу сабабдан «Меҳнат» кичик корхонаси жамоаси шу кунларда зўр ғайрат билан ишламоқда.

Албатта, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш борасида Собир Раҳимов туманида ҳали ечимини кутаётган муаммолар ҳам етарли. Бироқ туман ҳокимлиги бундан кейин ҳам хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш учун ҳар томонлама кўмак беради ва ишбилармонлар билан яқин алоқада ишламоқда.

Дамир ИСАЕВ.

Шаҳримиз маҳаллаларида ҳам тадбиркорлик билан иш олиб бориб, аҳоли оғирини енгил, узоғини яқин қилаётганлар сони тобора ортиб бормоқда. Улардан бири Мирзо Улуғбек туманидаги «Уйғониш» маҳалласи қошидаги «Сайёра» кичик корхонасидир. Бу кичик жамоа аъзолари радио-телевизор, магнитофонларни тузатиб, уй-рўзғор буюмларини таъмирлаб аҳолига сидқидилдан хизмат қилишмоқда. Улар уруш қатнашчилари ва ногиронларга тузатиш ҳақининг 50 фоизи миқдорида арзон ҳақ олишмоқда. Шунингдек маҳалладаги «Нафосат» хотин-қизлар гуруҳига ҳомийлик қилиб, имкон қадар ўз ёрдамларини аяшмаётир.

СУРАТДА: уста Тоҳир Толипов ва Рихсивой Тўлагановлар.

ТОШКЕНТ ТАДБИРКОРИ

Азалдан бизнинг ота-боболаримиз тадбиркорлик билан иш юритишган. Шу боисдан ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитларида ана шундай ишбилармонлик ва тадбиркорликка алоҳида аҳамият берилаётганлиги ҳам бежиз эмас. Бинобарин, ишнинг кўзини билиб, тадбиркорлик билан фаолият юритишга нима етсин! Ана шу жиҳатдан олганда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармони республика аҳолисини тадбиркорлик соҳасига кенг кўламда жалб этишни таъминлаш, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасида хусусий бизнеснинг ролини сифат жиҳатдан оширишда муҳим дастур бўлди. Ҳозир жойларда юртбошимиз чиқарган ана шу Фармонни амалга ошириш юзасидан кенг кўламда ишлар олиб борилмоқда. Бинобарин, хусусий тадбиркорлик — бу фуқаролар томонидан ўзларининг таваккалчиликлари ва мулкий жавобгарликлари остида, шахсий даромад олиш мақсадида амалдаги қонунчилик доирасида амалга ошириладиган ташаббускор хўжалик фаолияти экан, буни чин дилдан англаган Тошкент тадбиркорлари ҳам хусусий корхоналарни ташкил этиш ва унда фаолият юритиш борасида дадил қадамлар қўймоқдалар. Бундай корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар истеъмол бозорини тўлдиришга хизмат қилмоқда.

Бугундан бошлаб «Оқшом» газетаси «Тошкент тадбиркори» деган янги саҳифа остида ранг-баранг мавзудаги мақолаларни бериб боришни бошламоқда. Унда тошкентлик тадбиркорларнинг ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитларида олиб бораётган ибратли ишлари ҳақида, истеъмол бозорини тўлдириш борасида кўрсатаётган саъй-ҳаракатлари тўғрисида, пайдо бўлаётган муаммоларни қандай ечаётганликлари хусусида, хуллас, хусусий тадбиркорликда ўз фаолият кўламини янада кенгайтириш борасида амалга ошираётган ишлар тўғрисида ҳикоя қилиб борилади.

Қимматли ғоялар

ИККИ ҚИСМЛИ ДАСТУР

Бизда тадбиқ этилиши иқтисодиётнинг ривожига сезиларли таъсир кўрсатадиган ажойиб ғоя туғилди. Бироқ ишнинг олға силжиши учун валюта сармояси керак эди. Уни қаердан олиш мумкин? Биз ушбу саволимизга жавобни тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Марказий Осиё — Америка фонди орқали топишга ҳаракат қилдик.

— Фондимиз 1994 йилнинг июль ойида АҚШ Президенти ва Конгресси томонидан таъсис этилган,— дейди унинг бош маслаҳатчиси жаноб Спенсер М. Овертон.— Фонднинг мақсади — Марказий Осиёдаги кичик ва ўрта корхоналарни ривожлантиришга кўмаклашишдир. Фонд шунингдек, хусусий ёки яқин муддатда хусусийлаштирилиши мўлжалланаётган сармояга эҳтиёжи бор, бироқ мавжуд банк системаси доирасида буни амалга ошириш мумкин бўлмаган ҳолларда шундай корхоналарга ҳам сармоя ажратиши мумкин. Биз асосан маҳсулот ишлаб чиқариш ва сервис хизмати кўрсатиш билан шуғулланадиган тадбиркорларга кредит кўмаги бериш ниятидамиз. Кичик бизнесни кредит билан таъминлаш дастури бир мингдан юз минг долларгача бўлган қисқа муддатга мўлжалланган қарзларни тижорат банклари орқали бериш мақсадида тузилди.

Жорий йил бошидан буён фонд мазкур дастурда иштирок этиши мумкин бўлган банкларни танлаб олиш билан шуғулланди. Шу кунгача кўплаб суҳбатлар ўтказилди, мижозлар тўғрисида маълумотлар тўпланди, анкета аризалари тўлдирилди. Фонд билан ишлаш нияти бўлган тадбиркорлар бизга асосланган бизнес-лойиҳалар, корхона тўғрисидаги маълумотлар, молия ҳисоботлари, кредитни қоплашни кафолатлайдиган банк тавсияларини топширишлари лозимдир. Аризалар корхонанинг молиявий имкониятлари, шунингдек, кўриб чиқиладиган лойиҳанинг ҳаётийлигидан келиб чиқиб баҳоланади.

— Бизнинг дастуримиз қатнашчилари сифатида «Наманганбанк», «Узтадбиркорбанк» каби банкларни танладик,— сўзида давом этади жаноб Овертон.— Тадбиркор — мижозлар банкларга олиб бориладилар ва ўша ерда кредит таҳлили ўтказилади. Ариза бўйича ҳал қилувчи қарорни тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Марказий Осиё — Америка фондининг эксперт гуруҳи қабул қилади.

Биз ҳозир Ўзбекистон Республикаси қонунлари, қарорлари, йўриқномаларини ўрганиб кредитларни амалга ошириш ҳужжатларини пухта тайёрлаш устида ишлаяпмиз, банк ходимларига ёрдам беряпмиз. Ахир бу улар учун мутлақо янги ишдир. Бундан ташқари ходимларни ўқитишни таъминлаш, банкларга уларнинг фаолиятини жаҳон даражасига кўтариш учун мутахассисларни хориждан таклиф этишга кўмаклашишни режалаштиряпмиз.

Юқорида таъкидланганидек, ТҚҚМОАФнинг кредит бўйича дастури икки қисмдан иборат. Унинг биринчиси кичик ва ўрта бизнесни моддий қўллаш билан боғланган бўлса, иккинчиси қўшма корхоналар тузиш учун инвестициялар киритишни назарда тутади.

— Биз учун бизнес-лойиҳаларни баҳолашнинг иккита қиёсий меъёри бор,— дейди ТҚҚМОАФ вице-президенти жаноб Патрик М. Дики. — Бу — харидоргир маҳсулот ва ишлаб чиқаришнинг ўз-ўзини қоплашидир. Бизнинг инвестицияларимиз 100 мингдан то 5 миллион АҚШ долларигача миқдорни ташкил этиши мумкин. Биз ҳозиргача молиявий аналитиклар таҳлилдан ўтказган 100 га яқин бизнес-лойиҳаларни кўриб чиқдик. Ва унинг натижаларига кўра чарм-пойабзал маҳсулотларини ишлаб чиқариш бўйича дастлабки қўшма корхона тузилди. Тошкент, Алмати ва Бишкекдаги уч офисимиздан ташқари Хўжандда ваколатхонамизни очиш ниятидамиз. Ишонамизки, ишларимиз самарали давом этади.

Ойдин ҲАКИМОВА
ёзиб олди.

Ишбилармон шериклар

ХОРИЖ САРМОЯЛАРИ ЖАЛБ ЭТИЛЯПТИ

Бугунги кунда ҳаётимизни маиший техника жиҳозларисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Буни ўз вақтида тушунган «Узмаишийхизмат» уюшмасига қарашли корхоналар чет эл фирмалари билан шартномалар тузишмоқда. Шу сабаб ҳозир мамлакатимизга четдан маиший электр жиҳозларини олиб келиш кундан-кунга кўпаймоқда. Айниқса, уюшманинг шаҳримизда жойлашган «Марҳабо» ҳиссадорлик жамиятининг бу борада олиб бораётган ишлари мақтовга лойиқдир. Чунки жамият ишчи ва хизматчилари электр жиҳозларни олиб келиш билан бир қаторда уларни таъмирлашни ҳам ўз зиммаларига олишган.

Бундан ташқари корхона жамоаси юзлаб уй ускуналарини ишлаб чиқара бошладилар. Бу борада улар Франциянинг «Филлипс» фирмаси билан амалий алоқа боғлашган. Эндиликда фирмадан юборилаётган деталь ва қисмлардан Тошкентда мураккаб маиший техника жиҳозлари ишлаб чиқарилмоқда. Айни пайтда бу маҳсулотлар нафақат республикамизда, балки ундан ташқарида ҳам сотилмоқда.

Ундан кейин чет эл маблағини республикамиз иқтисодиётига жалб қилиш натижасида «Легрон» фирмаси маҳсулотлари ҳам яқинда ҳамшаҳарларимизга насиб этади. Электр асбоб-ускуналари ва бошқалар шулар жумласидандир.

Ҳиссадорлик жамияти юқоридаги фирмалар билан қўшма корхона тузиш ҳақида ҳам шартнома тузишга муваффақ бўлди. Бу корхона келажакда четдан деталь ва баъзи бир қисмлар олиб келиш ҳисобига мураккаб совутгич мотор-компрессорлари, электроника батарейкалари ва бошқа маиший техника ускуналарини ишлаб чиқаради. Шартнома тузиш чоғида франциялик меҳмонлар ҳиссадорлик жамиятида бўлишиб, мураккаб маиший жиҳозлар ҳамда соатларнинг барча турларини таъмирловчи мутахассислар ишини кузатишди, уларнинг ишларидан қониқиш ҳосил қилиб ўз маслаҳатларини аяшмади.

Бу қўшма корхона ишга тушгандан кейин у электр ускуналарни ишлаб чиқариш билан чекланиб қолмай, уни мижозларга етказиб беришни ҳам ўз бўйинларига оладилар. Бу эса ўз навбатида кишиларнинг бўш вақтини тежайди, уй ишидаги харажатни ҳам камайтиради. Бир сўз билан айтганда уйда ҳамма қулайликлар яратилади.

Техника — техника билан. Лекин ҳар биримиз ораста, ёқимли ва замонавий кўринишни хоҳлаймиз. Ишдан кейин эса яхшилаб дам олгимиз келади. «Узмаишийхизмат» уюшмаси бу борада ҳам Франция ҳамда Европа иқтисод ва маданият алоқаларини ривожлантириш маркази билан шартномага эга. Буларнинг ичига 130 га яқин таниқли фирмалар киради. «Пьер Карден», «Мишор», «Рюбос», «Аззаро», «Сапсон», «Индус», «Матра», «Дюк», «Бондуэль» ва бошқалар шулар жумласидандир. Европа маркази вакиллари «Узмаишийхизмат» раҳбарлари билан гаплашиб олишди, унга қарашли корхоналарни бориб кўришди, «Сарбон» қимматли металлдан ишланган заргарлик буюмларини тайёрлаш ва таъмирлаш республика фирмаси иш тажрибаси билан танишишди.

Меҳмонлар корхоналарни бориб кўриб, дўстона учрашувлар ўтказганларидан кейин турли шартномалар тузишди. Биргаликда эркак, хотин-қизлар ва болалар пойабзаллари, автомашиналарга эҳтиёт қисмлар, вино, яхна ичимликлар ишлаб чиқариш, ўйин автоматларини ўрнатиш, атторлик, бўяш-пардозлаш маҳсулотларини ишлаб чиқарадиган замонавий техник ускуналарни ишга тушириш, пахта толасини қайта ишлаш ва ундан тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш борасида келишиб олинди. Тошкентда оилавий дам олиш марказини тузиш, Парижда ўзбек миллий таомлар ресторанини ташкил этишга қарор қилинди. Франция, атторлик, пойабзал фирмалари маҳсулотларини савдо шохобчаларида сотиш, гўзаллик салонларини ташкил этиш, пойабзалларни тикиш борасида келишиб олинди. Французлар Тошкентда ип ва мато ишлаб чиқариш бўйича ҳам хоҳиш билдирдилар.

Хулоса қилиб айтганда «Узмаишийхизмат» уюшмаси корхоналарида чет эл маблағларини жалб қилиш борасида анча ишлар қилинмоқда. Эндиги гап уни ҳаётга тадбиқ этишда, холос. Уйлаймизки ишбилармон шериклар бу борада юқоридаги корхоналар билан ўзаро тил топишиб иш олиб боришади.

Инобат КОМИЛОВА.

Мирзо Улуғбек туманида хусусийлаштирилаётган корхоналар ичида новвойхоналар ҳам мавжуд. Улардан бири «Ширин» деҳқон бозори қошида ташкил этилган новвойхонадир. Уни моҳир новвой Мирвали Аҳмедов бошқармоқда. Бу ерда ҳар куни иссиқ оби нонлар ёпилиб, аҳоли эҳтиёжи қондирилаётир. Бундан ташқари тўй ва бошқа тадбирлар учун ҳам шу ердаги новвойларга буюртмалар берилмоқда.

СУРАТДА: новвойлардан Аваз Юсупов ва Жаҳонгир Аҳмедовлар иссиқ ёпилган нонларни узиб олишмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

ИЖОБИЙ СИЛЖИШ

«Жаҳонгир» фирмаси ташкил бўлгандан буён ишлаб чиқараётган маҳсулотлари сони янада кўпайиб бормоқда. Бу фирма Халқ таълими вазирлиги қошида ташкил этилган бўлиб, улар асосан мактабгача тарбия муассасалари учун кўрпа жилдлари, кийим-кечаклар, мактаб ўқувчиларига эса ўқув қуролларидан пластмасса чизғич, ручка, парта ва йиғма доскаларнинг 5-6 хилини тайёрлаб беришади.

— Фарзандларимизнинг билимини ошириш мақсадида кичик ҳажмли йиғма доскалар жуда қўл келиши ўз исботини топмоқда,— дейди уста Абдурашид Кавлюнов.— Шунинг учун ҳам маҳсулотимизнинг мана шу тури ҳамда турли шаклдаги пластмасса чизғичларни кўплаб ишлаб чиқаришга жорий этдик. Шунингдек тикувчиларимиз томонидан тикилаётган болалар кийимлари, кўрпа жилди ҳамда чойшабларга бўлган талаб юқори бўлмоқда. Бунда албатта, моҳир тикувчилардан Малоҳат Акбарова, Лолахон Камолова, дурадгорлардан Абдуқодир Абдукаримов, Азимжон Абдуллаев ва бўёқчи Назрулло Абдуллаевларнинг ҳиссаси катта бўляпти.

Шунингдек биз маҳсулотнинг фақат сонини эмас, сифатини ҳам янада юқори даражага кўтаришга ҳаракат қилмоқдамиз. Президентимизнинг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармони бизнинг иш жараёнимизда ҳам кўп ижобий силжишларга олиб келмоқда. Шу боисдан ҳам айни кунларда фирмамизни хусусийлаштириш борасида тегишли ҳужжатлар тайёрланаётир. Фирма хусусийлаштирилган тақдирда ҳам халқ таълимини ривожлантириш ва унга керакли бўладиган ўқув қуролларини етказиб бериш мақсадида ўз меҳнатимизни аямаймиз.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

Фармон ва ижро

САНСАЛОРЛИККА ЧЕК ҚЎЙИЛСИН

Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 5 январдаги «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисидаги Фармони аҳолини ишбилармонлик, тадбиркорликка кенг жалб этиш, халқ истеъмол моллари, бинокорлик материалларини кўпайтириш ҳисобига ички бозорни мол-маҳсулотлар билан тўлдириш борасида муҳим аҳамият касб этди. Ушбу Фармонни ҳаётга тадбиқ этиш юзасидан жойларда амалий ишлар бошлаб юборилди. Яқинда Тошкент шаҳар прокуратураси туманлар ҳокимликлари, банклар, озиқ-овқат савдоси идоралари ва бошқа мутасадди ташкилотлар томонидан мазкур Фармон ижроси бўйича қандай ишлар амалга оширилаётгани текшириб чиқилди. Хўш, унинг натижалари нималарни кўрсатади? Барча туман ҳокимликларида Фармон талабларини ҳаётга тадбиқ этиш бўйича тегишли қарорлар қабул қилинган ва вазифалар белгиланган. Бироқ,таҳлиллар шуни кўрсатадики, ҳамма туман ҳокимликлари ҳам Президент Фармонидан келиб чиқувчи вазифаларни тўлиқ таъминлашга қаратилган чораларни кўришмаган. Ҳамма туманларда ҳам хусусий корхоналарни уч кун давомида давлат рўйхатидан ўтказишга тўлиқ риоя қилинмаяпти. Жумладан, Юнусобод, Мирзо Улуғбек, Миробод, Яккасарой, Собир Раҳимов, Шайхонтоҳур, Чилонзор туманларида хусусий корхоналарни давлат рўйхатидан ўтказиш ҳақида берилган аризаларни қоида бўйича қайд қилиш йўлга қўйилмаган. Аризалар бевосита корхоналарни қайд қилиш ва савдо шохобчаларини ҳисобга олиш бўлими томонидан қабул қилинади ва шу бўлимларнинг ички китобига қайд қилинади. Бундай ҳолат бўлим томонидан сунъий равишда аризаларни кеч қайдга олиб, сўнг уч кунлик муддатда ҳал қилинганлигини тўғрилаб қўйишга шароит яратади.

Миробод туманида 14 та, Яккасаройда 7 та, Юнусободда 6 та, Собир Раҳимов туманида 5та, Шайхонтоҳурда 14 та аризалар қонуний муҳлатда кўрилиб, қарор қабул қилинмаган. Шайхонтоҳур тумани ҳокимлигида «Сарвиноз», «Амирхон», «Роҳатали» хусусий корхоналари аризаси 9 кундан сўнг ҳал қилинган. Миробод туман ҳокимлиги эса «Медио» хусусий фирмасининг рўйхатдан ўтказиш ҳақидаги аризасини бир ойда кўрган.

Хусусий тадбиркорлик ривожига банк органлари, озиқ-овқат савдоси идоралари томонидан ҳам турли тўсиқлар вужудга келтирилаяпти.

Масалан, Юнусобод тумани савдо идораси раҳбарияти Президент Фармонидан сўнг 22 та хусусий дўкон билан шартнома тузган. Унга кўра, хусусий савдо корхонаси соф даромадининг 5 фоизи туман савдо идораси ҳисобига ўтказилиши кўрсатилган. Бироқ савдо идораси хусусий дўконларни 100 фоиз маҳсулот билан таъминламайди. Қисман берган маҳсулоти учун хусусий дўкондан устама ҳақи олинади. Хусусий дўконларнинг соф даромадидан қонунсиз олинадиган 5 фоиз маблағ эса аслида савдо идораси ходимларининг ойлик маоши учун сарфланади.

Хусусий савдо корхоналари ҳуқуқини чекловчи, уларнинг маблағини асоссиз олиш қайд этилган шартномалар ҳамма туманларда мавжуд. Ҳозирда уларни бекор қилиш бўйича тегишли чоралар кўрилмоқда.

Шаҳар банклари ҳам ўз фаолиятларида ортиқча маъмуриятчилик, қоғозбозликка йўл қўйиб, хусусий тадбиркорликнинг ривожига тўсиқ бўлаётган омилларнинг юзага келишига сабаб бўлмоқда. Чунончи, Марказий банкнинг кўрсатмасига мувофиқ шаҳар ҳудудида пул ўтказиш ҳақидаги тўлов топшириқлари 3 кун муддат ичида банк томонидан бажарилиши кўзда тутилган. Лекин хусусий тадбиркорларнинг пул маблағлари банк ходимларининг айби билан қонуний муддатларда ўтказилмай, банкда асоссиз ушлаб қолинмоқда. Бундай салбий ҳолатлар текширув даврида «Узсавдогарбанк»нинг Ҳамид Олимжон бўлимида (Мирзо Улуғбек тумани), Миллий банкнинг Тошкент шаҳар бўлими (Миробод тумани), «Ўзсаноатқурилишбанк»нинг Тошкент шаҳар бўлими (Миробод тумани), «Саноатқурилишбанк»нинг «Қатортол» бўлими (Чилонзор тумани), шу банкнинг Ҳамза бўлимида (Ҳамза тумани) аниқланди.

«Саноатқурилишбанк»нинг Чилонзор тумани бошқарувчиси А. Тиллаевнинг қонунсиз кўрсатмасига асосан 3 минг сўмдан ошиқ пул ўтказаётган корхоналар ўз тўлов қоғозларини шу банкнинг 3-4 мансабдор шахсларига имзо қўйиш учун олиб киришлари шарт. Бу эса ўз навбатида хусусий корхона раҳбарларини бажарилган иш ва олинган маҳсулоти учун пул ўтказолмай, кераксиз имзоларни йиғиб юришга узоқ вақт овора бўлишларига сабаб бўлмоқда. Юқорида санаб ўтилган банкларда хусусий корхоналар ҳоким қарори билан давлат рўйхатидан ўтказилгандан сўнг ҳам ҳисоб рақамларини очишда турли тўсиқлар қўйилиб, сансалорлик ҳоллари юз бермоқда. «Саноатқурилишбанк»нинг Миробод бўлимида «Инсоф барака» фирмасининг ҳисоб рақами очиш ҳақидаги аризаси 1995 йил 23 январда келиб тушган ва банк юристи ҳамма ҳужжатларни кўриб чиқиб ҳисоб рақами очиш учун етарли эканлигини кўрсатиб, имзо қўйган. Лекин шундан сўнг ҳам бир ойгача ҳисоб рақами очилмаган.

Юнусобод туманида хусусий корхоналарга ҳисоб рақамлари очиш муддатлари бузилган. Масалан, 10 март куни ҳисоб рақамини очиш ҳақида жами 13 та ариза тушган бўлса, шундан 3 таси қонуний муддатларда ҳал қилинмаган. Айрим туман ҳокимликларида хусусий корхоналарни рўйхатдан ўтказиш пайтида қонунда белгиланмаган ортиқча ҳужжатлар талаб қилиш давом этмоқда. Бундай ҳолатлар Акмал Икромов, Ҳамза тумани ҳокимликларида аниқланди. Тадбиркорликни ривожлантириш мақсадида биноларни ер участкалари билан биргаликда хусусий мулк қилиб сотишга рухсат берилган. Лекин текширув шуни кўрсатадики, Мирзо Улуғбек, Миробод туманларида битта бино ҳам ер участкаси билан сотилмаган.

Акмал Икромов тумани бўйича эса маиший хизмат ва савдо шохобчалари жойлашган ер участкаларини сотиб олиш ҳақида тадбиркорлардан 28 та ариза тушган ва ҳамма аризалар туман ҳокимлиги томонидан тегишли ҳужжатлар билан биргаликда Давлат мулки шаҳар бошқармасига юборилган бўлишига қарамасдан, шу йилнинг 6 мартигача фақат 2 та ер участкаси сотилган, холос. Яккасарой туманида эса Фармон қабул қилингандан сўнг ўтган 2 ой ичида атиги битта ер участкаси сотилган. Биноларни ер участкалари билан бирга сотишда Давлат мулк Қўмитаси шаҳар бошқармаси етарлича ташаббус кўрсатаётгани йўқ.

Бу тилга олиб ўтилган камчиликларнинг аксарияти текширув жараёнида бартараф этилди.

Тошмурод ОМОНОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси умумий назорат бўлими бошлиғи.

Дилшод ИСРОИЛОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан

I

Вужудим, зеҳнимни бир ерга тўплаб,
Тарихга бир оний ташлайман нигоҳ.
Не-не қирғинбарот урушлар, кўплаб —
Шаҳидижонларга бўламан гувоҳ.

Бобо тарих ҳар дам оларкан нафас,
Руҳлар сўзлашади, қаърида достон.
Бугун келажакка ҳамдам, ҳамнафас,
Йўлчи юлдуздай сергак бир посбон.

Бобо тарих! Яқин ярим асрда,
Заррин бетларингни варақлаб бир-бир,
Чуқур ўйга толдим, дилимда ларза,
У кунларни унутиш мумкинми ахир!

Қонли у кунларга гувоҳдир отам,
У ҳақда сўзлайин қисса рўйи-рост.
Токи келгусида чекмайлик алам,
Бўлиб қолсин бу кун тарихга мерос.

II

Қушлар қўшиғидан оппоқ тонг сармаст,
Майин ел қалбларга ҳузур бағишлар,
Яшаш лаззатига бўлиб ҳамнафас,
Турбат чашмалари сочар кумуш, зар.

Наърахон отиннинг уйи бир бозор,
Фарзандлар камоли бахш этар сурур.
Тинч ҳаёт нашъаси яйратар уни,
Дилида ажиб бир лаззатли ғурур.

Олти алп паҳлавон хоб оғушида,
Дунёдан бехабар, осуда ётар.
Шивирлар волида: йигит ёшида,
Кўз тегмасин — бахтим, юрагим шулар.

Тўнғичим Исмоил бўлғуси олим,
Араб, Авазжоним — муаллим устоз.
Ўринбой, Усмонлар — дўхтур мулойим,
Икром ҳам меҳнатда топажак эъзоз.

Она юрагида ширин хаёллар,
Мунаввар ёғдулар қурар ошиён.
Оппоқ тонг отмоқда, оппоқ тонг дилбар,
Она орзусидек сержило жаҳон.

Нохуш муждадан келган тонг чоғи,
Қалби бирён бўлиб титради Турбат.
Боғларда булбулнинг тинди чаҳ-чаҳи,
Етишди осуда кунларга кулфат.

Ўн тўрт ёшли қизча дилпора йиғлаб,
Онасин изларди, кўзлари гирён.
Мажолсиз, мадорсиз бағрини тиғлаб,
Қаёққа боришин билмай саргардон.

Ногаҳон фашистлар тўсди йўлини,
Оч йиртқичдай ташланди шу он.
Ниҳолга гармсел чўзди қўлини,
Ялмоғиз малакни этгандек пайҳон.

Ўринбой бу ҳолни кўраркан такрор,
Ғазаби қўзғади, қайнади қони.
Не қилсин ёвуздан устун келди ор,
Отилди уларга ёниб виждони.

Қизчани кўтариб интилди олға,
Ҳандақда дўстлари кутар бесабр.
Мовий кўз рус қизи ҳайтовур «совға» —
Бўлмади фашистга, кўрмади жабр.

Ўринбойни афсус йиқитди бир ўқ,
Оёғи кетгандай бўлди узилиб.
Азобдан инграйди, юрмоққа ҳол йўқ,
Ўрмоннинг четида қолди чўзилиб.

Яна ҳамширалар бўлиб парвона,
Жангчи ярасига қўяди малҳам.
Гўёки меҳрибон, мунис бир она,
Берарди жангчига иссиқ меҳрин ҳам.

Барҳам топди яра, лек давом этар,
Орлов йўли бўйлаб энг оғир жанглар.
Йигит билмас ўзин не қисмат кутар,
Қалбида ягона нидо жаранглар.

Бу нидо олмоқлик ёвлардан ўчин,
Ҳар бир инсон учун фарздир деган сўз.
Бу нидо ҳар битта мард ўғлон учун,
Юртини асрамоқ қарздир деган сўз.

Белорусь, Минск, Витебск, Орша,
Олға интилади юртим аскари.
Қалтирар безгак тутганга ўхшаб,
Чекинар ортига душман сарсари.

Ўринбой Литвага, Вильнюсга мағрур,
Одим отиб кирди ғолибларга хос.
Польша, Шарқий Прус йўлларида у,
Қолдирди буюк мардликни мерос.

VI

Кенигсберг, Есенбург, сўнгра Ольштейн,
Асорат, зулматдан қутулди тамом.
Мардлар таърифига, ахир нетайин,
Сўз етмас, лойиқдир фақат эҳтиром.

Жангчилар толиққан, қаро эди тун,
Ушбу кун Ўринбой ғафлатда қолди.
Не бўлди, ўқчилар бўлимин бу кун,
Фашистлар билдирмай, қуршовга олди.

«Сўнмас шон-шуҳрат» танловига

БИТМАС ЖАРОҲАТ

(Достон-монолог)

Уруш — қандайин совуқ, беомон,
Юраклар безовта, сўнгсиз ваҳима.
Қоп-қорайиб кетди бу ёруғ осмон
Ҳар уйда оҳу зор, зўр саросима!

Вужудлар қулоққа айланди шу зум
Симёғоч карнайи — барчанинг жони.
Гитлер деб аталмиш зоти паст малъун,
Уруш бошлабди тинчликдан тониб.

III

Ватан ҳимояси энг эзгу бир сўз,
Урушдан қочмоқлик гуноҳдир олий,
Мард бўлсанг — майдонга! Тилларда шу сўз,
Ким номард — тупроқнинг тутгай уволи.

Инграйди ҳаттоки гиёҳ, майсалар,
Қишлоқ ўртанади юрак-бағри қон.
Чимилдиқ ортида ширин бўсалар —
Тафтидан титраган лаблар заъфарон.

Ўғли Исмоилни Наърахон отин,
Нон тишлатиб, дардда жўнатди жангга.
Қириб ташла, болам, душманнинг зотин,
Ҳимоячи бўл деб, она Ватанга!

Авазхон, Арабжон кўзлари чақнар,
Йигитлик ғурури жангга қистайди,
Қонхўр фашистларни янчмоқ истайди,
Билакка куч, ғайрат сиғмаган чоғлар.

Минг тўққиз юз қирқ иккинчи йил
Йигирма олтинчи июнь тонгида,
Яралардан куюб ўртанади дил,
Ўчмас бир из қолди она онгида.

Тўртинчи фарзанди жасур, жувонмард,
Серғайрат Ўринбой жангга отланди.
Пўлат қанотли қарчиғай мисол,
Душманнинг устига у қанотланди.

Олға интилади составлар беҳол,
Олдинда Алькин — дастлабки манзил.
Қўлга илк бор барча тутади қурол,
Жангга тайёргарлик уч ой муттасил.

IV

Минг тўққиз юз қирқ иккинчи йил,
Уруш олов пуркаб даҳшатга солар.
Кўникиб кетаркан инсон, бемисл —
Совуқ ўлим ҳатто уйдан йўқолар.

Қонхўр душман босиб келар пайдар-пай,
Айламас-айламас заррача карам.
Жаллодлар гўёки ҳар нарсага шай,
Оламни ёқмоққа ичгандек қасам.

Ўч олмоқ истаги жўш урар яланг,
Ўринбой дилида ягона бир ҳис.
Асаблар тортилган камондек таранг,
Дайди ўқ ҳазили қалтисдан-қалтис.

Илоннинг бошини янчиб ташласа,
Гулзорга тегмаса нопок оёқлар.
Ватаннинг биллурдек булоқларини
Булғатмаса дейди қонхўр саёқлар.

Очлик, уйқусизлик, бир ёнда ажал,
Ҳеч нарса жангчига бўлолмас паноҳ.
Замон охир бўлиб, келдими дажжол,
Тўплар ўкирар нақ момоқалдироқ.

Ноябрь, изғирин шамоллар елди,
Ўринбойга келиб тегди дайди ўқ.
«Онажон!» деб аста аскар йиқилди,
Жони ачигувчи бирор кимса йўқ...

Танидан чиққан ўқ писандмас сира,
Муштдек юрагида кек бермас ором.
Минг афсус, сафдамас, дили ҳам хира
Тўрт йилга татиди — тўрт ой тонгу шом.

Сталинграддан етишди хабар,
Ўринбой руҳини кўтарди чунон.
Арабжон акаси мисоли йўлбарс,
Газандага асло бермабди омон

Ҳатто яралари битгандек бўлди,
Акаси ёнига талпинарди дил.
Яна вужудига бир ғайрат тўлди,
Бел боғлади: қани, ботир бўлсанг кел!

Яна жангга кирди Смоленскда у,
Она-Ватан учун жонин бераркоқ!
Танклар жанги унут бўлармй мангу,
Жангчи матонати синдирди мутлоқ!

V

Минг тўққиз юз қирқ учинчи йил,
Баҳор нафасида ўқлар иси бор.
Бир ёнда солланар дилрабо фасл,
Бир ёнда ўртанар замин нолакор.

Баҳор сепин ёйган, сирлидир ўрмон,
Оқ қайин танидан чак-чак томар ёш.
Жанг қизғин паллада қораяр осмон,
Ўт, тутун зарбидан хирадир қуёш.

Автоматни олиб душманга дадил,
Учта дўст ташланди: ҳаёт ё мамот,
Юзимиз асло қаро бўлмас бил,
Ўзидан қолдирмас мардлар ёмон от.

Ўринбой дўстларни олға бошлади,
Уч мард жондан кечди, дил ёна-ёна.
Не бахтки фашистлар қириб ташланди,
Қирқ-эллик душманга бас келди мана.

«Жақси!» — дер шодланиб довюрак Абай,
Дўстларин бирма-бир қучаркан шодон. —
Қалайсан, эй фриц хомтама бўлма,
Келганерингга қайтмайсан омон!

Уч дўст қуршовдан чиқди соғ-омон,
Учовлон душманни оловга ёқди.
Ватан азаматлар кўксига нишон —
Жанговар орденни меҳрла тақди.

VII

Тонг борки, саҳардан сарин, сурур-ла,
Шаббода оҳиста-оҳиста елади,
Тонглар бўладики қуёш нурларига,
Илашиб, ажойиб мужда келади.

Тонг! Тўққизинчи май! Ғалаба! Сурур!
Беш йиллик қирғинга хотима — якун.
Ўринбой дилида таърифсиз ғурур:
Етиб келди ўша бизлар кутган кун!

Қаҳрамон дилига севинчни жойлаб,
Ҳисса қўшиб юртнинг улуғ тўйига.
Йигитлик шаънини шуҳратга буркаб,
Ўринбой юз ёруғ қайтди уйига.

Болалиги ўтган уй, чоғроқ иморат,
Жангтоҳга отланган хонада чироқ.
Она чеҳрасида ажинлар қат-қат.
Муҳрини босибди беш йиллик фироқ.

Ўғлин овозидан сергак тортади,
Болам, деганича чопар ялангоёқ.
Ўғлин қучоғига ўзин отади,
Лаблари пичирлар: шукр, эй Аллоҳ!

Дастурхонни безар туршак, жийда, нон,
Қоп-қора қумғонни ўчоққа осиб.
Исмоил, Авазжон, Икрому Усмон,
Аскарни қучоқлаб, бағрига босди.

— Араб акам қани? — кўзи жовдирар,
Гулгун чеҳраларни босди зумда ғам.
Онанинг кўзида ёши милтирар:
Тақдирда жудолик бор экан болам.

Ўнта бўлса агар ўрни бошқадир,
Она кўнгли бири йўқ бўлса тўлмас.
Бола у ҳамиша неча ёшдадир,
Аскар деган ахир бехатар бўлмас.

VIII

Бошланди тинч ҳаёт сокин, мунаввар,
Ўринбой қаъбида ғунчалар орзу.
Яшаш мароқлидир, муҳаббат сарвар,
Осуда юракда у гавҳар, у дур.

Эллик йилки ёри меҳру Муаззам,
Олтита фарзандга меҳрибон она.
Эллик йилки ёрдир дилкашу ҳамдам,
Оила аҳлига мунис ҳамхона.

IX

Эллик йил қалбида битмас жароҳат,
Она хаёллари поёнсиз чигал,
Чексиз хотиралар мунгли, қатма-қат,
Ёдгорлик пойига тиз чўкар ҳар гал.

Қайноқ ёш тўкади, қора мармар тош,
Пойида ҳар куни гуллар очилар,
Ўчмас номлар узра нур сочса қуёш,
Ўринбой кўзидан алам томчилар.

Онанинг чеҳраси сўлғин заъфарон,
У фақат Аллоҳдан тилайди нажот.
Гитлерга ўқирди қарғишдан достон,
Арабжон ўғлини этар эди ёд...

Кўплар қайтмадилар — дилларда тугун,
Ғамбода онанинг кўзлари йўлда,
Мармар тош бағрида номлари бутун,
Ўғли, ўғли мангу тирикдир дилда.

Саҳарлар кўз ёши мисоли булоқ,
Юртига тилайди тинчлик, фароғат.
Лекин юрагини зириллатар оҳ,
Ўша машъум уруш солган жароҳат!

Оналар кўзидан томган томчи ёш,
У бизга қалқондир, тинчликка устун.
Гул бўлиб кўкарар, номи ҳам бардош,
Енгади, енгади урушни бутун!

Баҳодир СОБИТ.

● Танлов ҳомийси — «Совпластитал» қўшма корхонаси.

Эгнида бежирим либоси бор қизга ҳамма бир марта бўлса ҳам қарамай иложи йўқ. Бунинг учун қўли гул чеварларга ўн карра раҳмат деса арзийди.

Абдувоҳид Тўраев олган сурат-лавҳа.

Бу — қизиқ

ТУЗ НОМИ БИЛАН АТАЛГАН

Географик харитага назар солсангиз, ер шарининг турли жойларида туз билан боғлиқ бўлган номларни кўп учратасиз. Булар туздай шарофатли неъматнинг номини абадийлаштириш учун одамзот томонидан барпо қилинган ёдгорликлардир.

Бу номлар асосан аҳоли яшайдиган жойларга қўйилган бўлиб, ҳар бирининг ўзига хос тарихи ва афсоналари бор. Масалан Ҳиндистондаги Леванапутра шаҳри номининг мазмуни ўзбекчада «Туз шаҳри» деганидир. Франциянинг энг катта шаҳарларидан бири Марселни изоҳлайдиган бўлсак, унинг луғавий маъноси «Денгиз тузи» дея тушунилади. Америкадаги Солтвил шаҳри ҳам «Туз саройи» деган маънони англатади.

Россияда: Солигалч, Усольск, Соликамск, Сольвичегородск, Устьсисольск каби бир неча шаҳар ва қишлоқлар борки, булар қадим замонларда туз кони атрофида барпо этилган. Германия ва Австралиядаги Зальцгиттер, Зальцзучек, Зальцбург шаҳарлари ҳам туз номида, чунки «зальц» — туз дегани. Марказий Осиёдаги: Тузкон, Шўртепа, Намаккан (Наманган) ва бошқа географик номларнинг маъноси ҳам ўз-ўзидан маълум.

Душанба шаҳридаги Кўлиоб туманига борадиган йўл ёқасида Хўжа Мўмин тоғи бор. У узоқдан улкан мақбаранинг юмалоқ гумбазига ўхшаб кўринади. Бу тоғни ерли аҳоли «Кўҳи Намак», яъни «Туз тоғи» деб ҳам юритишади. Тепасига чиқиб, ҳар хил гиёҳлар билан қопланган, дарз кетган тошларга назар солсангиз, бу тоғнинг турган-битгани тош тузидан иборат эканлигига ишонч ҳосил қиласиз. Бу — ўн миллионлаб тонна бойлик деган сўз, Хўжа Мўмин тоғининг этакларида эса шўр сувли булоқлар отилиб ётибди.

Оқила РАИМОВА тайёрлаган.

Пиру бадавлатларимиз

ЭЛЛИГИНЧИ ТЎЙ

Эрталабки нонушта пайти эди. Бирдан кўча эшикнинг қўнғироғи жиринглаб қолди. Чиқдим, қаршимда маҳалладош отахон Зиёд ака қўлларида таклифнома, мулойим илжайиб турибдилар. Қўл беришиб салом-алик қилдик.

— Қани ичкарига марҳамат Зиёд ака. Чой тайёр.

— Раҳмат ука, чой ичиш бўлса қочмас. Тўйга таклиф қилиб келдим. Навбатдаги невара тўйи. Дам олиш куни наҳорга ошга ўғиллар билан марҳамат қиласиз-да.

— Зиёд ака, — дедим унга миннатдорчиликдан кейин тегажолик билан, — худо берган ўғиллардан сероб бўлса, тўйга айтишни ўзларига топшириб қўяқолмабсиз-да. Кекса одам эшик санаб чарчаб қолманг дейман.

— Чарчаб қоласиз? Бе, нима деяпсиз, ҳалиям худога шукр Маккаи мукаррамага пиёда боришга куч-қувватим етади, — деди Зиёд ака кулиб, — тўйга хабарлаб чиқишнинг ҳам ўз гашти бор укам. Биринчи марта тўй қилаётганим йўқ-ку. Янглишмасам қирқ мартадан ошдиёв, ҳаммасига ўзим хабарлаб чиққанман. Тўйнинг шуниси яхши. Баҳонада узоқ-яқин, қариндош-уруғ, қуда-анда, ёру биродарларинг билан дийдор кўришиб, ҳол-аҳволидан бохабар бўлиб турасан...

Ҳа, Зиёд ака ҳавас қилса арзигулик бахтли оила сарбони. У ўн икки фарзанднинг отаси, қирқдан ошиқ невара-чевараларнинг бобоси. Уруш ва меҳнат фахрийси. Ёшлари етмиш бешни қоралаб қўйган бўлса ҳам, ғайрати сўнмаган. Меҳнатдан қочмайди, йўл юриб ҳормайди.

— Зиёд ака, унча-мунча йигитларда йўқ бунча ғайрат-шижоатни қаердан оласиз? — ҳазиллашиб сўраганимизда у:

— Эй, ука, уёғини сўрасанг, оёғим ерга теккан кунидан бошлаб меҳнатга ўрганганман, — дейди ўзи ҳақида гапириб. Ёшлигимдан меҳнатни қадрладим, меҳнатдан бўйин товламадим. Бугунги ишни эртага қўймадим, уйдами, иш жойдами, ана шуни одат қилиб олганман. Бу одатим армияда ҳам, урушдан кейин ички ишлар бўлимидаги хизмат вақтимда ҳам қўл келди. Ҳар қандай оғир шароитда ҳам руҳимни тушириб умидсизланмадим.

Ҳа, Зиёд ака мустақил ҳаёт йўлига жуда эрта кирди. У етти йиллик мактабни битириб, топография билим юртида ўқий бошлади. Лекин уруш туфайли уни битиролмади. 1942 йил май ойида армияга чақирилди. Сержантлар тайёрлайдиган мактабни битириб, Сталинград фронтида пулемётчи бўлиб жанг қилди.

— Бўлимимиз трактор заводи яқинида мудофаада турарди, — дейди Зиёд ака, — Генерал Чуйков қўмондонлигидаги қўшинлар фашистларни қаттиқ исканжага олмоқда эди. Жуда қаттиқ жанг борарди, шу жангларни бирида мен қаттиқ яраландим. Дала госпиталида даволандим, Харьков, Днепропетровск, Брестни озод қилишда қатнашдим. Польшадан ўтдим, урушни Германияда тугатдим. Яна яраландим. 1946 йилда армия хизматидан бўшаб, қадрдон Тошкентга қайтиб келдим.

— Аскарлик ҳаётига жуда кўникиб кетган эканман, — дейди Зиёд ака сўзини давом эттириб, — қайтиб келгандан сўнг ички ишлар идорасига мурожаат қилдим. Меҳнат фаолиятимни фельдшерлик алоқасида оддий ходимдан бошладим. Бу хизмат ўзига хос бўлиб, кўпроқ дипломат чопарлар ишига яқин эди. У ҳар бир ходимдан жуда интизомли бўлишни талаб қиларди, шундай қилиб 1947 йилдан бугунгача оддий ходимликдан бўлинма бошлиғининг ўринбосари, ички ишлар хизмати полковнигигача бўлган йўлни босиб ўтдим. Дарҳақиқат, бу йўл ниҳоятда машаққатли, айни вақтда фахрли ҳам. У меҳнатни севган, уни қадрлай билган, оғирликдан чўчимайдиган иродаси қаттиқ кишиларнигина кўзлаган манзилга элтади.

Зиёд ака фарзандларини ҳам меҳнаткаш ва ўқимишли қилиб тарбиялаб вояга етказди. Ҳозир уларнинг ҳаммаси турли соҳаларда муносиб ўринларни топиб меҳнат қилишяпти. Икки ўғли ота йўлини тутди, улар ички ишлар хизматида меҳнат қилишмоқда.

Шаҳримизнинг Собир Раҳимов туманидаги Абдулла Набиев маҳалласида истиқомат қиладиган Зиёд аканинг хонадонида бугун навбатдаги невара тўйи, элга ош берияпти, етти ўғил, беш қиз унинг ён бошида суянчиқ, қирқдан ошиқ невара-чеваралар бобо атрофида парвона, кексалик гаштини сураётган Зиёд ака Дўстматов бугун дўстлари даврасида икки қўли кўксида меҳмон кутяпти. Ахир бундан ортиқ бахт борми кишига?

Аброр ШАЙХОВ,
кекса журналист.

Ижодий жамоаларда

СЕҲРЛИ ОҲАНГЛАР СИРИ

Муҳташам нағмасаройнинг таниш саҳнаси. Ҳамма концерт бошланишига интиқ. Ва ниҳоят, бошловчининг ёқимли овози эшитилади. Дастур эълон қилинади. Залда гулдурос қарсаклар. Жимжимадор парда ҳали кўтарилиб улгурмасидан бутун зал бўйлаб чангнинг дилкаш тароналари тарала бошлайди. Қаршингизда ярим доира шаклида тизилишган миллий либосдаги ёш созандалар — қоракўз ўзбек йигит-қизлари. Улар бир тану бир жон бўлиб, киши қараса кўзни қамаштирувчи сеҳрли торлар узра қўлларини бир маромда чиройли ҳаракатлантирганча дилрабо оҳанглар таратадилар. Ҳозир уларнинг бутун вужуди куйга айланган. Ижрочилар орасида сочларига оқ оралаган бўлсада сийратидан ҳамон ёшларга хос ғайрат-шижоат ёғилиб турадиган етакчи созанда ажралиб туради. Куй куйга уланади. «Қўшчинор», сўнг «Наврўзи ажам», кетидан «Муножот»... Борлиғингиз билан оҳанглар бағрига сингиб кетаётгандексиз гўё. «Асрлар ғамидан сўзловчи» оҳанглар сизни олис мозийга етаклайди...

Бу даста сизга яхши таниш — Мухтор Ашрафий номли Тошкент давлат консерваториясининг довруғи бутун мамлакатга ёйилган чангчилар дастаси. Даста раҳбари моҳир созанда, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, профессор Аҳмаджон Одиловни нафақат республикамизда, балки унинг сарҳадларидан ташқарида ҳам яхши билишади. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлганимиз бу мусиқий жамоа яқинда ўзининг кумуш тўйи — 25 йиллигини нишонлайди.

25 йил... Чорак аср демак. Бу ҳазилакам гап эмас. Бу давр мобайнида чангчилар дастаси мингдан ортиқ концертларини намойиш этди. Не-не саҳналарни кўрмади, қанчалаб мухлисларни ўз ижроси билан хушнуд этмади.

Чангчилар дастасининг ўзига хос тарихи бор. 1964 йилда Тошкент шаҳар халқ филармонияси қошида тажриба тариқасида ташкил этилди. Кўп ўтмай, чанг созининг ишчи-хизматчилар, талабалар, зиёлилардан иборат ишқибозлари орта бошлади. Даста аста-секин ўз концерт репертуарларини кенгайтириб, завод ва фабрикалар, жамоа давлат хўжаликларида концертлар билан чиқа бошлади. Кейинчалик, 1970 йилда эса Тошкент давлат консерваторияси қошида чангчиларнинг катта оркестри тузилди. Бу кўповозлик оркестрга такомиллантирилган чанг чолғусининг прима, тенор, бас, контрабас каби турли кўринишлари киритилган эди.

Бу ҳақда Аҳмаджон ака шундай ҳикоя қиладилар:

— 30-йилларда анъанавий чанг замонавий концерт чолғуси сифатида такомиллаштирилиб, унга тепки (педаль) ва товуш сўндирувчи мосламалар ўрнатилди. Чангнинг авваллари 14 қатордан иборат бўлган диатоник (бутун пардали) товушқатори хроматик (ярим пардали) товушқаторга айлантирилиб, диапазони (товушлар ҳажми) уч октавага етказилди. Бу эса мазкур чолғуда ўзбек халқ ва устозона куйлари билан бир қаторда Гайдн, Моцарт, Бетховен, Бизе, Паганини, Чайковский, Глинка каби жаҳон классикларининг дурдона асарларини ҳам бемалол ижро этишга имконият яратди.

1970 йил 13 июли. Бу кун ансамбль ҳаётида энг қувончли ва тарихий саналардан бири бўлиб қолди. Шу куни бу жамоа илк бор катта саҳнага қадам қўйди. Москванинг Колонна залида Халқаро Ёшлар ва ўсмирларнинг эстетик тарбиясига бағишланган анжуманнинг тантанали очилишига бағишланган катта концертда қатнашган бир нечта йирик жамоалар қаторида чангчилар ансамбли ҳам бор эди. Бу анжуманда ансамбль Арам Хачатуряннинг «Гаянэ» балетидан машҳур «Қиличбозлар рақси»ни, Жорж Бизенинг «Карлик» операсидан «Муқаддима», Тўхтасин Жалиловнинг «Сигнал», Мутал Бурхоновнинг «Гўзал қизга», Ҳамид Раҳимовнинг «Севимли ёрим» каби асарларни моҳирона ижро этиб фахрий ёрлиққа сазовор бўлди.

Ўша йили чангчилар VI Жаҳон мусиқа симпозиумида ҳам муваффақият билан қатнашдилар. Катта саҳналардаги муваффақиятли чиқишлар тезда ансамблнинг довруғини ёйиб юборди. Собиқ Марказий телевидение у ҳақда махсус кўрсатув намойиш этди. Йирик газеталар у ҳақда ёзди. Муваффақиятлардан илҳомланган даста янги асарлар устида ишлаб, концерт репертуарини янада қизиқарли бўлиши учун тинмай изланди. Кетма-кет жамоаларнинг гастроллари бошланиб кетди: у Тожикистон, Озарбайжон, Украина, Эстонияда ўтказилган Ўзбекистон маданияти кунларида қатнашди. 80-йилларда Тошкентда бўлиб ўтган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси халқаро кинофестивалларининг тантанали очилишида ҳам чангчилар дастаси алоҳида концерт дастурини намойиш этди.

Ансамбль қатор эл оғзига тушган созандалар учун маҳорат мактабини ўтади. Рустам Неъматов, Фазилат Шукурова, Тоҳир Собиров, Иброҳим Холбеков, Бахтиёр Абдураҳмонов, Комил Шерматов, Дилшод Муталов каби иқтидорли созандаларнинг «суяги» шу жамоада қотди. Бугунги кунда улар ўз ижрочилик фаолиятларини педагоглик билан бирга олиб бормоқдалар. Уларнинг кўпчилиги турли мусиқа ўқув юртларида ёш чангчиларни тарбияламоқдалар.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш лозимки, чангчилар ансамблининг барча катта-кичик муваффақиятлари унинг ташкилотчиси ва жонкуяр раҳбари Аҳмаджон Одиловнинг тинимсиз сермашаққат меҳнати, изланишлари самарасидир. Ҳаммага бирдек меҳрибон, ширинсўз бу камтарин инсоннинг меҳнатсеварлигига қойил қоласиз. Даста билан ишлашда Аҳмаджон акага унинг шогирди, консерватория доценти Анвар Лутфуллаев ва концертмейстер Лолахон Абдуалямова яқиндан ёрдам берадилар. Ижодий жамоа пойтахтимиз маданий ҳаётида фаол қатнашиб келади. Турли байрамлар, анжуманларда янги-янги концерт дастурларини ўз мухлисларига тақдим этади. Ўзбекистон телевидениеси орқали мунтазам кўрсатувда «Чанг тароналари» ўз репертуарини намойиш этиб келади. А. Одиловнинг келгусидаги режалари кўп: янги концерт шаклларини яратиб, репертуарни ранг-баранг асарлар билан янада бойитиш, яккахон созандаларни жалб қилиш, ансамблга ашула ва рақс гуруҳларини киритиш...

Ирода ДАДАЖОНОВА.

СУРАТДА: чангчилар дастаси концерт пайтида.

Табиат ажойиботлари

АЛДОҚЧИЛАР ТАШРИФИ МАН ЭТИЛАДИ

Агар сизни Малайзия бўйлаб саёҳатга таклиф этишса, йўқ демасдингиз, тўғрими?

Аммо баъзи-баъзида «билмасдан» ёлғон гапириб юборувчилар Малайзияга боришга шошилмай туришсин.

Гап шундаки, у ерда мўъжизавий тош бор. Тошнинг ёриқлари орасига бормоғингизни қўйиб беҳосдан ёлғон гапириб юборсангиз, тамом! Тош бармоғингизни ўша заҳоти шартта қисиб қолади.

Ким билади дейсиз, тошнинг бу сирли хусусияти балки ўзга сайёраликларга маълумдир!

ЛИМОНЛИ СОАТ

Сиз чойга солишни хуш кўрадиган лимондан бир инглиз соатсози электр токи олишда фойдаланмоқда. У лимонга рух ва мисдан ўтказгич улаб, электрон соатни ишлатиб юборади. Кўп ўтмай соат тўхтаб қолгандир, деб ўйларсиз. Йўқ бу антиқа соат роппа-роса 5 ой ишлади.

ЙЎЛБОШЧИ МАЙМУН

Африка саҳроларида яшовчи бушменлар қабиласининг овчилари чанқаб қолишса, маймун излашга тушишади. Яқин атрофда маймун кўриндими, бас, уни тутиб, дарахтга боғлаб қўйишади. Чўлда туз анча камёб бўлганлигидан маймун олдига 3-4 туз бўлакларини ташлашади. Боғланган маймун ўзининг асирлигини ҳам унутиб иштаҳа билан тузни ура бошлайди.

Обдон тузхўрлик қилган маймун эртаси куни роса сувсайди. Сўнг кечаги овчи келиб уни бандиликдан озод этиши биланоқ собиқ «маҳбус» шаталоқ отиб югура кетади. Овчи ҳам унинг ортидан қолмайди. Маймун бекорга югурмаган шекилли тошлар орасидаги чуқурликдан сув топиб томоғини ҳўллаб олади. Шунда уддабурон овчи ҳам чанқоғини қолдиради.

ЧАҚМАЧАҚАР

Биз юқорида айтиб ўтган бушменлар қабиласи ов деса, ўзларини томдан... йўғе... ишқилиб овни жуда яхши кўришади. Лекин ҳайвонларга энди ўқ узаман деб туришганда, дарахт шохида ўтирган тўтиқушга қуйиб қўйгандек ўхшаш оппоқ қуш ишнинг нақ белига тепаркан. Хатардан огоҳ топган ҳимоясиз оҳулар зумда «қуён» бўлиб қолишади. Бу ҳол қайта-қайта такрорлангандан кейин жаҳли чиққан овчи қушни сихга тортиб, тўппа-тўғри ошқозонига бадарға этади.

2000 ЙИЛДА.!?

Яхшиямки шунақа «чақимчилар» бор экан, жониворларнинг бекордан бекорга қирилиб кетишининг олдини олиб туради...

Йўқса, 2000 йилга бориб куррамиздаги жониворларнинг 700000 тури (!), ўсимликларнинг эса 3400 тури нобуд бўлиши мумкин.

Қизиқ, каламушлару суварак полвонларга ўхшаш «кони фойдалар» ҳам шулар жумласидан ўрин олганмикин???

ҚОПЛОНЛАР ТОПИЛДИ

Ҳа, дарвоқе гап айланиб ҳайвонларнинг йўқолиб бораётгани устида кетаётган экан, шуни айтиш лозимки, Осиёдаги қоплонларни аллақачон қирилиб кетган деб ҳисоблашарди. Лекин сиз бунга ишонманг. Сабаби, Эрон ҳудудида 15-20 тага яқин қоплонлар борлиги аниқланди. Бундан ташқари одамлар «йўқолган» қоплонларни Ҳиндистон чангалзорларида ҳам учратишган.

ТЕМИРБАҚА

Бироқ темиртан бақани на Ҳиндистондан, на Африкадан топасиз. Ҳозирча у фақат олимларнинг синов хоналарида мавжуд.

Гап шундаки, тиниб-тинчимас олимлар робот-бақа яратганлар. Унинг хотирасига росмана бақанинг ҳамма феъли ёзилган. Роботи қургур сувда сузишни, сакрашни, қумурсқаларни овлашни ҳам қойиллатади.

ШАҲАРДА — ҚИЗИЛЛАР

Қуруқликда яшайдиган қизил қисқичбақанинг ишларини темирбақа кўрганда эди, оғзини ланг очиб қоларди

Австралияда ёғингарчилик бошланиши билан қисқичбақаларнинг денгиз томон саёҳати ҳам бошланиб кетади. Айни пайтларда улар шаҳар кезиб йўлга тараддуд кўра бошлайдилар. Ҳеч кимга халақит қилмай беозор юришса ҳам майли эди-я, аммо ҳайдовчилар улардан дод дейишмоқда. Чунки қизил қароқчилар автомашина ғилдиракларини тешишда жонбозлик қилишмоқда. Қани исботи дерсиз, марҳамат, йўлга чиққан юк машиналари ғилдираги ана шу «беминнат» ёрдамчиларнинг кўмагида 13 та дарча орттирган.

ТУШЛИККА ШИЛЛИҚҚУРТ ШЎРВА

Фарангистонда яқин келажакда шиллиққуртлар йўқолиб кетган жониворлар рўйхатидан жой олиши мумкин. Чунки ҳар йили у ерда 17000 тонна шиллиққурт истеъмол этилади. Шунинг учун бу мамлакатнинг баъзи вилоятларида махсус шиллиққурт фермалари очилган.

Насиба УМАРОВА
тайёрлади.

Ҳозирги пайтда истеъмол қилинадиган қўзиқоринларнинг тури дунё бўйича 200 дан ортади. Улар заҳарли ва заҳарсизларга бўлинади. Заҳарли қўзиқоринлар кўриниши жиҳатидан баъзи истеъмол қилинадиган қўзиқоринларга ўхшайди, шунинг учун ҳам уларни теришда янглишилса ва истеъмол қилинса заҳарланиш ҳоллари юз беради.

Заҳарли қўзиқоринлар ичида энг ёмони оқ қўзиқориндир. Унинг салласининг диаметри 10 сантиметр, оч яшил рангли, баъзан оппоқ бўлади. Қўзиқориннинг устунчаси ҳалқа гардишли, қинли бўлиб, устунчанинг асоси туганаксимон шишган. У ўз таркибида аминитгемолизин ва аминитотоксин каби заҳарли моддаларни сақлаган ҳолда одамларнинг марказий асаб тизимини, мушакларни, юрак-қон-томир тизимини, жигар, буйрак ва бошқа аъзоларни шикастлайди. Касаллик аломатлари қўзиқорин ейилгандан сўнг 8-12 соат ўтгач бошланади. Бунда бемор тўхтовсиз қусади, ичи кетади, қорнида кучли оғриқ пайдо бўлади, танаси сувсизланади. Ҳарорати ва қон босими пасаяди, қўл ва оёқлари кўкаради.

Заҳарли қўзиқоринлардан яна бири қизил мухомордир. У ўзига хос кўринишга эга бўлиб, салласи қизил рангда оқ

Шифокор огоҳлантиради

ҚЎЗИҚОРИНДАН ЗАҲАРЛАНМАНГ

сўгаллар билан қопланган. Бу қўзиқориндан заҳарланишнинг асосий сабаби таркибида мускарин ва мускариндин моддалари борлигидадир. Заҳарланиш аломатлари қўзиқорин истеъмол қилингандан бир неча дақиқа ёки 3-4 соатлар ўтгач бошланади. Беморда сўлак оқиш, тер босиш, қусиш, ич кетиш, кўз хиралашиши ва талвасага тушиш ҳолларининг намоён бўлиши бу касалликнинг асосий белгилари ҳисобланади. Шуни айтиш лозимки, юқорида келтирилган заҳарли қўзиқоринларни қайнатиш ва қовуриш билан уларни зарарсизлантириб бўлмайди, чунки токсинлар юқори ҳароратга чидамлидир.

Бужур ва бахяли қўзиқоринлар баҳор фаслида етилади. Бужурнинг салласи тухум ёки элипс шаклида бўлиб, оч ёки тўқ жигаррангли тўлқинсимон кўринишга эга. Бу қўзиқорин салласининг диаметри 3-5 сантиметрни ташкил этади. Устунчаси цилиндр кўринишида бўлиб, узунлиги 3-9 сантиметр, йўғонлиги 2-3 сантиметр, ичи эса бўшдир. Бахяли қўзиқорин ташқи кўринишидан бужурга ўхшайди. Уларнинг фақат салласининг ташқи кўринишига қараб ажратиш мумкин, бахялининг салласи худди бошга ўрайдиган салла кўринишида бўлади. Унинг таркибида гирометрин моддаси бўлиб таъсири гельвелл кислотасидан кучлидир. Касаллик аломатлари қўзиқорин истеъмол қилингандан 2-3 соат ўтгач кўрина бошлайди. Бунда беморнинг кўнгли айнайди, қусади, оғзи қурийди, қорни оғрийди, ичи кетади. Айрим ҳолларда юрак фаолияти бузилади, қўл-оёқ мускуллари тортишади.

Заҳарсиз қўзиқоринлардан бири эса шампиньондир. Уни кўпинча оқ қўзиқорин билан янглиштириб юборадилар. Оқ қўзиқорин салласидаги пластинкаларнинг ранги фақат оқ бўлади, шампиньонда эса ўсиш жараёнида олдин оқ-сарғиш, кейин тўқ қизил ва охирида қорамтир-жигар рангда бўлади. Кўк сироежка энг кўп тарқалган ва яхши истеъмол қилинадиган қўзиқориндир. Уни кўпинча кўк-оқ қўзиқорин билан янглиштириб терадилар. Кўк сироежканинг кўк-оқ қўзиқориндан фарқи шундаки ёқаси ҳамда қини бўлмайди, бундан ташқари у тез майдаланиб кетади.

Қўзиқориндан заҳарланган беморга шифокор етиб келгунча кўрсатиладиган биринчи тиббий ёрдамни ҳам билиш лозим. Бунинг учун аввало беморга уй ҳароратдаги қайнатилган сувнинг 4-5 стакани ичирилади ва қустирилади. Кейин активланган кўмир-карболен берилади. Бироз вақт ўтгандан сўнг беморга сурги дори, бир стакан сувда икки ош қошиғида магнезий сульфат тузи эритиб ичирилади. Унинг йўғон ичагини овқат қолдиқларидан тозалаш ҳам мақсадга мувофиқдир. Сўнгра қорни ва оёқларига иссиқ грелкалар қўйилади. Унга салқин аччиқ чой, кофе ёки озгина туз қўйилган сув ичирилса яна ҳам яхши.

Бахтиёр РАСУЛОВ,
тиббиёт фанлари номзоди, доцент.

Бугунги кунда кўплаб халқаро турнирларда қатнашаётган спортчиларимиз, шунингдек, мухлисларнинг ҳам бошқа давлатларнинг спорти ҳақида етарли маълумотларга эга бўлишлари, рақиблар имкониятларини холис баҳолай олишлари муҳимдир. Шу ниятда қуйида Миср Араб Республикасининг спорт ҳаёти ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз. Маълумки, кўплаб араб давлатлари қаторида ушбу мамлакат ҳам кейинги йилларда жаҳон спортида юксак мавқеларни эгаллашга зўр бериб интилмоқда.

Жаҳон мамлакатлари спорти

МИСР АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ

ФИРЪАВНЛАР АСОС СОЛГАН

Инсоният тарихида илк бор оммавий спорт ўйинлари Миср фиръавнлари ҳукмронлиги даврида ўтказила бошланган. Бундай тадбирлар катта тантаналар, ғалабалар шарафига уюштирилган. Ҳозирги кунда кенг тарқалган хоккей, сузиш, кураш каби спорт мусобақаларининг бошланиши ҳам фиръавнлар замонасига бориб тақалади. Мисрнинг Ад-дир, ал-Баҳрий, Эл Қарноқ, Саккара каби туманларида бизнинг кунларимизгача сақланиб қолган кўҳна обидалар, эҳромларга чизилган кўплаб суратлар ва битиклар ана шулар ҳақида маълумот беради.

Мисрда спортнинг айниқса футбол, волейбол, баскетбол, қўл тўпи, оғир атлетика, кураш, чавгон, сузиш каби турлари кенг оммалашган. Мамлакатнинг турли бурчакларидаги 188 та спорт клубларида ушбу ўйинлар кенг тарғиб этилади. Уларнинг энг машҳурлари қаторида «Ал-Аҳли», «Аз-Замалик», «Ал-Исмоилий», «Ал-Муковилун», «Ал-Мисрий», «Ал-Иттиҳод», «Ал-Йахт», «Ал-Тирсана» ва «Эл-Газира» каби спорт клубларини санаб ўтиш мумкин.

ФУТБОЛ

«Чарм тўп» мухлисларига яхши маълумки, кейинги пайтларда спорт хабарномаларида «араб футболи» деган ибора пайдо бўлди. Дарҳақиқат, Мисрда ҳам спорт турлари ичида мавқе жиҳатидан футболга тенглашадигани йўқ. Кубок эгалари ўртасидаги Африка чемпионати ўйинларида ушбу мамлакат терма жамоаси кетма-кет 1982, 83-84-85 ва 86-йилларда ғолибликни қўлга киритган.

1990 йили Рим шаҳрида бўлиб ўтган футбол бўйича жаҳон чемпионати ўйинларида бутун Африка қитъаси шаънини Миср ва Камерун терма жамоалари ҳимоя қилдилар.

Мисрлик таниқли футболчилар Таҳар Абу Зайд, Гамал Абдул Ҳамид, Хишаи Якун, Аҳмад Рамзий, ака-ука Хисан ва Иброҳим Ҳасанлар, Хани Рамзий, Аҳмад Ал-Каaслар ўз юксак маҳоратлари билан ишқибозлар қалбини забт этганлар. Энг сермаҳсул ўйинчи Маҳмуд Ал-Хатиб 1984-85 йилларда «Африка қитъасининг энг моҳир ҳужумчиси» унвонига сазовор бўлган.

БАСКЕТБОЛ

Мисрда ушбу спорт тури бўйича турли даражадаги қитъа мусобақалари мунтазам уюштириб борилади. 1990 йили Рим шаҳрида ўтказилган баскетбол бўйича жаҳон чемпионатида Миср терма жамоаси бутун Африка қитъаси номидан майдонга чиққан эди.

ХОККЕЙ

Миср хоккей клублари Африка қитъаси ғолиблигини кўп йиллар қўлдан бермаганлар. Шунингдек, мамлакат ўсмирлар жамоалари ҳам қитъадаги энг кучлилардан ҳисобланади.

ВОЛЕЙБОЛ

1989-90 йилларда аёллар терма жамоаси Африка халқлари чемпионатида энг юқори ўринни эгаллаганлар. Бошқа турли даражадаги мусобақаларда ҳам ғолиблик фақат мисрлик волейболчиларга насиб этган.

КУРАШ

Мисрда эркин кураш ва юнон-рум усуллари яхши ривожланган. Аҳмад Маҳмуд, Исам Абдул Азиз, Хисан Мустафо ва Ҳасан Ал-Ҳадад каби мисрлик курашчилар бутун Африканинг энг номдор полвонларидан ҳисобланадилар.

ОҒИР АТЛЕТИКА

Ушбу спорт бўйича Мисрда тез-тез мусобақалар ўтказилади. Энг кучли спортчилар:Наги Асъад, Аҳмад Шато (ядро иргитиш) ва Ҳасан Холид (лаппак улоқтириш бўйича).

Бундан ташқари эҳромлар мамлакатида сузиш, қўл тўпи, сув чанғиси каби спорт турлари ҳам шиддат билан ривожланмоқда. Энг кучли жамоалар халқаро турнирларда қатнашиш учун зўр бериб ҳозирлик кўрмоқдалар. Ким билади, балки яқин кунларда ҳамюртларимиз мисрлик спортчилар билан беллашишларига тўғри келар. Ҳар ҳолда рақиблар кучи ва имкониятларидан етарлича воқиф бўлиш ҳам спортда муҳим омиллардан бири саналади.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ
тайёрлади.

СУРАТДА: Миср футболи шиддаткорлиги билан қитъада ном қозонган.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА БИЛДИРУВЛАР

«СОВПЛАСТИТАЛ» ҚЎШМА КОРХОНАСИ ЎЗБЕК ХАЛҚИНИ 1941-1945 ЙИЛЛАРДАГИ УРУШДА ҚОЗОНИЛГАН ҒАЛАБАНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ БИЛАН ТАБРИКЛАЙДИ!

Сизга тинчлик ва барқарорлик тилаймиз!

ҲУРМАТЛИ ФАХРИЙЛАР — иккинчи жаҳон урушининг ғолиблари ва фронт ортида хизмат қилган меҳнаткашлар!

24 АПРЕЛДАН 8 МАЙГАЧА

БИЗНИНГ ФИРМА ДЎКОНЛАРИМИЗДА нархи 25 фоиз туширилган ассортиментдаги маҳсулотларимизни харид қилиш учун

ТАКЛИФ ЭТАМИЗ!

ЁНИНГИЗДА ФАХРИЙЛИК ГУВОҲНОМАНГИЗ БЎЛИШИ КЕРАК.

«СОВПЛАСТИТАЛ» ҚЎШМА КОРХОНАСИ ФИРМА ДЎКОНЛАРИ СИЗНИ КУТАДИ.

Дўконлар манзилгоҳи:

1-Абдулла Қодирий кўчаси, 24, метронинг Ғ. Ғулом бекати;

2-Халқлар дўстлиги шоҳкўчаси, 25, метронинг «Чилонзор» бекати.

ҲУРМАТЛИ ҲАМШАҲАРЛАР!

Ғалабанинг 50 йиллиги муносабати билан II жаҳон урушида ҳалок бўлган ҳамюртларимиз хотирасини абадийлаштириш мақсадида

ХОТИРА КИТОБЛАРИ ЧОП ЭТИЛДИ.

КИТОБЛАР 1941 — 1945 йиллардаги урушда ҳалок бўлган ва бедарак йўқолган жангчиларнинг оилаларига тарқатилади.

Урушда шаҳид кетган ўз жигаргўшаси ҳақида мангу ёдгорлик бўлиб қолувчи хотира китобини ҳар бир туманда яшовчи аҳоли ўз турар жойига яқин китоб дўконларидан олиши мумкин.

ТУМАНЛАРДА ЖОЙЛАШГАН ТЕГИШЛИ КИТОБ ДЎКОНЛАРИ МАНЗИЛЛАРИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАМИЗ:

АКМАЛ ИКРОМОВ тумани — 23-дўкон, Фарҳод кўчаси, 58 «а» уй. Телефон 74-66-45.

МИРОБОД тумани — 46-дўкон, Афросиёб шоҳкўчаси, 39-уй. Телефон 56-75-03.

МИРЗО УЛУҒБЕК тумани — 11-дўкон, Абдуллаев шоҳкўчаси, 73-уй. Телефон 68-53-48.

СИРҒАЛИ тумани — 18-дўкон, Сирғали мавзеси. Телефон 58-58-55.

СОБИР РАҲИМОВ тумани — 14-дўкон, Қорақамиш-2/4 мавзеси, Ўразбоев кўчаси, 19 «б» уй. Телефон 29-86-36.

ҲАМЗА тумани — 26-дўкон, Ҳасанов кўчаси, 66-уй. Телефон 96-08-26.

ЧИЛОНЗОР тумани — 16-дўкон, Гагарин кўчаси, 66-уй. Телефон 77-14-71.

ШАЙХОНТОҲУР тумани — 2-дўкон, Навоий кўчаси, 8-уй. Телефон 42-14-60.

ЮНУСОБОД тумани — 32-дўкон филиали, Бодомзор кўчаси, 8-уй. Телефон 34-54-10.

ЯККАСАРОЙ тумани — 45-дўкон, Бобур кўчаси, 83-уй. Телефон 50-89-54.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ФАХРИЙЛАР КЕНГАШИ.
«ТОШКИТОБ» БИРЛАШМАСИ.

ҲУРМАТЛИ ОТА-ОНАЛАР ВА ҚАДРЛИ АБИТУРИЕНТЛАР!

"АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ" КИЧИК КОРХОНАСИ

абитуриентлар учун махсус ихтисослаштирилган

экспресс тайёрлов курсларини

ташкил этганини

маълум қилади

КК ўзининг бўлажак ҳар бир абитуриенти учун бутун тайёргарлик даврида оталарча ғамхўрлик қилиш ниятидадир. Кейинги 3 йилги натижалар шуни кўрсатадики, бизда тегишли асосий тест фанларини юқори балларга ўқиб битирган абитуриентларнинг мос равишда 90,95, 100 фоизи ўзлари танлаган эътиборли олийгоҳларга қабул қилиндилар. Бу йилги маррамиз ҳам 100 ФОИЗ ТАЙЁРЛАШ НАТИЖАСИГА ЭРИШИШДИР. Шуни ҳам айтиш керакки, фирмамиз мақсадга мувофиқ бўлган барча ҳолларда тайёргарликнинг СИФАТИ ва НАТИЖАСИ учун МОДДИЙ ва МАЪНАВИЙ жавобгарликни ўз зиммасига олади. Бизнинг манзилимиз: Тошкент шаҳри, Хуршид Маданият уйи, Усмон Носир (Ш. Руставели) ва Бобур (Б. Хмельницкий) кўчалари чорраҳасида. 4, 7, 24, 28-трамвайлар; 6, 13, 14, 15, 16-троллейбуслар; 5, 7, 11, 37, 38, 58, 59, 67, 77, 80, 94-автобусларнинг "Фрунзе" савдо маркази" ("Театральная") бекати. Мўлжал "Театральная" бекатидан (аэропорт томонга қараб) чап томондан 100 м. юриб, чапга биринчи кўчага қайриласиз. Маҳмуд Торобий кўчаси, 31-уй. Қабул вақти: ҳар куни соат 11.00 дан 19.00 гача, дам олиш куни -- якшанба.

ҲУРМАТЛИ ОТА-ОНАЛАР! ВАҚТНИ, ИМКОНИЯТНИ ВА ЭНГ АСОСИЙСИ, ФАРЗАНДИНГИЗ ТАҚДИРИНИ ҚЎЛДАН БОЙ БЕРМАНГ!

ЙЎЛОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

ФОРОБИЙ КЎЧАСИ кенгайтирилиши ва қайта қурилиши муносабати билан барча турдаги транспортлар қатнови учун, жумладан 128, 65, 118, 58 «м» автобуслар ҳаракати учун ҳам

ЁПИЛАДИ

Транспортлар ҳаракати ФОРОБИЙ кўчасидан бошлаб СОДИҚОВ, БЕРУНИЙ, НАВОИЙ кўчалари бўйича, сўнгра ўз йўналишида ташкил этилади.

«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС» Давлат уюшмаси.

ДИҚҚАТ!

ТОШКЕНТ ЭЛЕКТР ИССИҚЛИК МАРКАЗИНИ ПРОФИЛАКТИК ТАЪМИРЛАШ МУНОСАБАТИ БИЛАН ТЎХТАТИШ РЕЖАЛАШТИРИЛМОҚДА.

24 апрелдан 29 апрелгача «Муқимий кўчаси, Чилонзор даҳасининг 1, 2, 3, 4, 5, 7, Е, И мавзелари, ОҚТЕПА, БОБУР, ГРУЗОВАЯ, У. НОСИР, СТАХАНОВЧИЛАР, НУКУС, ШЕВЧЕНКО кўчалари, БОШЛИҚ даҳаси, АЭРОПОРТДА

ИССИҚ СУВ БЎЛМАЙДИ.

Маълумот учун телефон: 55-24-37.

Чиноз туман Бош пиллахонасининг йўқолган

ДУМАЛОҚ МУҲРИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент автомобиль-йўл институти профессор-ўқитувчилари ва институт раҳбарияти техника фанлари номзоди, доцент

Равил Аҳмедович КАПКАЕВнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

«Ҳамза» марказий универмаги жамоаси бўлим мудири Тўлқин Аҳмедовга онаси

Сурайё АҲМЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Дил тубидан

ИНСОФ

Инсоф ҳақида гап кетганда энг аввало зукко халқимиз бу хислат борасида айтган ибратли маталларни тилга олгим келади: «Инсоф сари барака». Нақадар ибратли гап. Одам бирор ноҳақликдан кўнгил хира тортиб қолса, «Инсофинг борми ўзи?» деб ранжиганлигини билдиради. Ўша ноҳақликнинг ортидан гапирмоқчи бўлсалар, «Инсофсиз одам экан!» деб қўядилар.

Бир шоир дўстимиз ҳамма мукофотларни, тақдирлашларни олиб бўлди. Навбатдаги тақдирлашларда ўша азиз дўстимизга мукофот берилмай қолганда у оёғи куйган товуқдай идорадан идорага югуриб, ўзини камситилган,деб айтди. Ўша дўстимизга оқсоқол ёзувчимиз «Ҳамма нарса навбати билан. Агар бу рўйхатга яна сени қўшишса, инсофсизлик бўларди!» деб айтган эди, у оқсоқолга бор заҳрини тўкиб солди.

Маданиятли халқлар ўз миллий ахлоқ-одоб хусусиятларини доимо сақлаб қолганлар. Ўзбек халқи ҳам японлар, ҳиндлар, араблар каби миллий ахлоқ ва одобларини улуғлаб келган, тўғрироғи, асрашга ҳаракат қилган. Имони бут одамлар доимо ҳалол билан харомнинг фарқига борганлар. «Бир бурда нонни ҳалоллаб ейишга нима етсин» деб доимо ўзларига таскин берганлар.

Мустақил Ўзбекистонимиз аста-секинлик билан бозор иқтисодиётига ўтиб бормоқда. Ўткинчи бу даврда ҳар бир одамдан ўта ҳалоллик талаб қилинади. Ота-боболаримиз қадим-қадимлардан тижорат билан шуғулланган одамларга ўн фоиз фойда олишлари ҳалол, ундан ортиғи эса харом, деб ўргатганлар, ҳозирги айрим тижоратчиларимиз шундай қилаётганмиканлар? Назаримда улар ўн фоизга эмас, аксинча молни ўн баробар ошириб пуллаяптилар.

Халқимиз: «Харом тешиб чиқади», — деб айтган гапини ҳамма баробар унутиб қўймаслигини истар эдим. Назаримда гоҳи-гоҳида сахийлик, одамгарчилик ўрнини шаллақилик эгаллаб олаётганга ўхшайди. Шаллақилик туғилдими, инсоф йўқолади. Биродари азизлар! Юракларингизни ҳеч қачон инсоф тарк этмасин. Еб турган бир бурда нонингизни ҳалоллаб есангиз, ҳаёт завқи сизни ҳеч қачон тарк этмагай.

ТЎЛҚИН,
шоир.

«02» хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

● 3 апрель куни соат тунги 01 да номаълум кимса Сергели-2 даҳасидаги уйлардан бирининг ёнида ёш эркакнинг бошига темир қувур парчаси билан уриб, унинг паспорти, ҳарбий билети ва 50 сўм пулини олиб жуфтакни ростлаган. Жабрланувчи зудлик билан касалхонага ётқизилди. Милиция ходимларининг ҳаракатлари натижасида ушбу жиноятни амалга оширган «Сальвима» фирмасининг пойабзал тикувчиси ушланди. Ашёвий далиллар олинди.

● 4 апрель куни соат 01 да берилган хабарда айтилишича, икки номаълум кимса 5-такси саройи атрофида «ГАЗ-2401» русумли автомашинага ўтириб, ҳайдовчидан Воровский кўчасига элтиб қўйишни талаб қилган. Айтилган жойга етиб келгач, ёнларидан пичоқ чиқариб, ҳайдовчини машинадан тушириб, ўзлари автоуловда номаълум йўналишда ғойиб бўлишган. Чилонзор туман ИИБ қўлга олиш гуруҳининг саъй-ҳаракатлари натижасида тез орада юқоридаги автомашинани бошқариб бораётган жиноятчи — ҳеч қаерда ишламайдиган Урганч шаҳри фуқароси қўлга олинди. Унинг шеригини ушлаш тадбирлари кўрилди.

● Соат 12 ларда Ҳ. Олимжон майдонида жойлашган тижорат дўконида Тошкент давлат тиббиёт институтининг 4-курс талабаси сумкасидан 540 сўмни ўғирлашган. Тартиб посбонлари зум ўтмай 87-мактабнинг 7-синф ва 142-мактабнинг 9-синф ўқувчиларини қўлга олишди.

● 5 апрель куни соат 18 да ўз уйига кираверишдаги йўлакда ҳеч қаерда ишламайдиган ёш жувон ўртада чиққан жанжал сабабли таниши — иш жойининг тайини йўқ эркакнинг кўкрак қисмига чуқур пичоқ жароҳатлари етказган, жабрланувчи касалхонага ётқизилди. Аёл ушланиб, пичоқ ашёвий далил сифатида олинди.

● Соат 24 да Маҳзуна кўчасидаги 30-уй олдида ўз корхонаси ҳудудидан 10 килограмм пахта ёғини ўғирлаб чиққан Тошкент ёғ-мой комбинатининг ишчиси ушланди.

● 6 апрель куни ўғирлик қилгани учун муқаддам судланган дайди пенсионер аёл хонадони қўнғироғини чалиб ичкарига кирган. Уйда эса унинг шериги — ўғирлик жинояти учун илгари жазо муддатини ўтаган аёл аввалдан келишилгани бўйича кутиб турганди. Икковлон уй бекасига пичоқ ва болта билан дўқ уриб, сариқ металлдан ясалган никоҳ узуги, магнитофон ва бошқа қўлга илингулик буюмларни олиб ғойиб бўлишган. Тез орада Ички ишлар ходимлари томонидан иккала талончи ушланди. Ашёвий далиллар олинди.

● 7 апрель куни соат 04 да Чилонзор даҳаси, 4-мавзеда номаълум кимса Чилонзор туман ИИБ ходимига тегишли бўлган «М-412» русумли машинадан магнитофон ўғирлаган. Қизиғи шундаки, жабрланувчининг ўзи ўғри изига тушиб — Тошкент метрополитени ишчисини ушлашга муваффақ бўлди.

● Соат 05 дан 30 дақиқа ўтганда берилган хабарда айтилишича, гўёки, соат 03 да бир хонадон эшигини қаттиқ тақиллатишган. Амакисининг уйида вақтинчалик яшаётган колхозчи йигит эшикни очиши биланоқ нотаниш кимса унинг юзига баллончадан ҳушсизлантирувчи газ пуркагач, у ўзини йўқотган. Соат 05 да ҳушига келиб қарасаки, эшиклар ланг очиқ, амакиси эса уйда йўқ.

Ички ишлар ходимлари томонидан ўтказилган пухта текширув натижасида шу нарса ойдинлашдики, «йўқолган» амаки — фирмалардан бирининг раҳбари илгари Москва шаҳрида Ҳиндистон фуқароси бўлмиш хусусий тадбиркор билан танишиб, пахта билан таъминлаш тўғрисида сохта ваъдалар бериб алдов йўли билан унинг 150 минг АҚШ долларини олган. Сўнг эса Тошкентга келиб «ўғирланганлиги» тўғрисидаги воқеани ўйлаб топиб уни усталик билан амалга оширмоқчи бўлган. Ҳозир фирибгар амаки қидирилмоқда.

● Соат 16 да «Қўйлиқ ота» масжиди атрофида пойтахт жиноят-қидирув бошқармаси ходимлари томонидан ёнида 895 грамм миқдорда қора дори гиёвандлик моддаси олиб юрган ҳеч қаерда ишламайдиган кимса ушланди.

● Соат 10 да республика ИИВ ходими томонидан Абдуллаев ва Т. Малик кўчалари чорраҳасида шубҳали кўринган «Хонда» русумли автомашина тўхтатиб текшириб кўрилганида ҳайдовчи-фирмалардан бирининг раҳбари ёнидан 8,6 грамм қора дори гиёвандлик моддаси, 5,6 миллиметр калибрдаги қўлбола тўппонча ҳамда унинг ўқлари чиқди ва мусодара этилди.

● Соат 17 да гиёвандлик моддаларини сақлаганлиги учун ушланган АТС телефончиси билан ўтказилган суриштирув ишлари натижасида унинг хонадонидан 9 миллиметрли ўқларни отишга мўлжалланган қўлбола тўппонча топилди ва мусодара этилди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати.

Уй-рўзғор ташвишида

ОРАСТАЛИККА НИМА ЕТСИН

◆ Томошахона, яъни театр кийим илгичдан бошланса, уй полдан бошланади. Полнинг покиза бўлиб, ярқираб туриши — нафақат шинамликнинг, айни пайтда саломатликнинг ҳам гаровидир.

◆ Полни юваётганингизда кўп сув қуйманг: у тешикларга тушиб қолади, ёғоч шишади, полнинг шакли шу тариқа бузилади.

◆ Паркетдан ишланган полларни ювиш мумкин эмас, совуқ сувга ҳўлланган латта билан артган маъқул. Бир қошиқда глицерин қўшиб юборсангиз ҳам яхши бўлади.

◆ Бўялган полларни, линолиум, плиткалар қопланган полларни кир ювиш воситаларини қўшиб (бир челак сувга бир-икки ош қошиқ миқдорида) ювган яхши. Лекин асло сода қўшманг. Сабаби полга суртилган бўёқ хира тортиб, охири кўчиб кетади.

◆ Линолеумни уч ойда бир марта алиф билан мойлаб туриш керак. Мойлаб бўлгач эса устидан юмшоқ латта билан артинг.

УЙИНГИЗДА ГУЛ БЎЛСА

◆ Дераза токчасига бўйи баланд бўлиб ўсмайдиган гулларни қўйинг. Улар унча кўп жой эгалламайди.

◆ Гулни ёки ўсимликни ойнага тақаб қўйманг. Барглари баҳорёзда қуёш нурида қовжираб кетади. Куз-қишда совуқдан мажмағил бўлиб қолади.

◆ Кўпгина ўсимлик турлари ўзларидан фитонцидлар чиқаради. Фитонцид бактерияларга қирон келтиради. Шундай ўсимликларга лимон дарахти, атиргул, бегония, апарагус ва бошқалар мансубдир.

◆ Кўпгина ўсимликлар ўзидан эфир мойи чиқаради. Эфир мойи хонанинг ҳавосини тозалайди, айни пайтда ҳашаротларни ҳам йўқотади.

◆ Кактус — тикангулларни парваришлашда, айниқса, эҳтиёт бўлинг, аввало қўлингизга нозик қўлқоп кийиб олинг. Кактуснинг шарбати заҳарли, буни унутманг. Тикан кирган тақдирда дарҳол йод суртинг. Айниқса, болаларни кактусга сира яқин келтирманг.

СУВАРАКЛАРГА ҚАРШИ

◆ Хонада заҳарли моддалар билан ишлов бераётганда, уй жониворларини чиқариб юборинг. Оғзингизни эса тоза дока билан ёпиб олинг.

◆ Сувараклар аммиак ҳидини хуш кўришмайди. Шунинг учун пол юваётганда сувга бир-икки ош қошиқда нашатир спирти қўшиб юборинг.

Темир ТИЛЛАЕВ
тайёрлади.

Бош муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарлари бўлими — 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилотлар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича туман жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" уюшмаси корхонасининг фойдаланиш бўлимига — 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.